

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТКЕ ШОЛУ

Бұл шолу Ұлттық волонтерлік желісінің жобалық командасымен дайындалды

Авторлар:

Е. Амреева және Т. Шолудько

Дизайн: **А. Мусалиева**

Ұлттық волонтерлік желісінің басшысы:

Т. Миронюк

Астана
2024

Е. Амреева, Т. Шолудько

А53 Қазақстан Республикасындағы волонтерлік қызметке шолу /
Е. Амреева, Т. Шолудько – Астана, 2024. – 48 бет.

УДК 364

ББК 65.272

ISBN 978-601-06-9705-8

Бұл шолу Қазақстан Республикасындағы волонтерлік қызметтің жағдайын талдауға арналған. Онда волонтерліктің даму тарихы, қазіргі қоғамдағы рөлі, сондай-ақ Қазақстандағы волонтерлік қызметтің негізгі бағыттары мен мәселелері қарастырылады.

© Е. Амреева, Т. Шолудько, 2024

© «Ұлттық волонтерлік желі» ЗТБ, 2024

Қымбатты достар!

Қазақстанның әрбір волонтеріне ашық жүректеріңіз үшін және әлемді жақсы жаққа өзгертуге дайын екендігіңіз үшін шын жүректен алғыс айтамыз. Сіздердің жанқиярлық көмегіңіз, ынта-жігеріңіз бен адалдығыңыз мыңдаған адамдарды шабыттандырады және біздің қоғамды нығайтып мейірімді етеді.

Бұл шолу, құн сайын өз іс-әрекеттерімен жақсы істердің ғажайыптар жасай алатындығын дәлелдейтіндер – сіздердің арқаңызда пайда болды. Сіздер ең жақсы адами қасиеттерді біріктіретін болашақ волонтерлер ұрпақтары үшін үлгісіздер

Сіздердің бар болғандарыңызға рақмет. Біз бірге Қазақстанды жақсартамыз.

С уважением,
Гораздо
Националь көй
восторг/слог
сетя!

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ВОЛОНТЕРЛІК ҚОЗҒАЛЫС

ВОЛОНТЕРЛІКТІҢ ДАМУЫНДАҒЫ ТАРИХИ АЛҒЫШАРТТАР

Табиғаттың дүлей күштері алдындағы осалдықпен, қиындықтармен байланысты көшпелі өмір салты, ғасырлар бойы қазақ халқының мінезін қалыптастырғаны сөзсіз. Көшпелі өмірдің сын-қатерлері мен болжамсыздығына жауап ретінде далада өзара көмек көрсетудің бірегей дәстүрі – Асар дүниеге келді.

Мәні ұжымдық көмек болып табылатын Асар – қоғам өмірінің ең қиын сәттерінде көрінді. Бұл апаттан қираған тұрғын-үйді жөндеу немесе қайта салу, жаңа жерлерді жырту немесе көзі жойылған табынды қалпына келтіру болсын – адамдар қиындыққа тап болғандарды қолдау үшін бірікті. Дәстүр қиындықтармен күресумен шектелмеді: жас отбасыларға жаңа жерде орналасуға, үй салуға және тәуелсіз өмір бастауға көмектесу сияқты қуанышты сәттерде де маңызды рөл атқарды.

Бүгінде Қазақстандағы волонтерлік еріктіліктің терең ұлттық идеяларымен және өзара қолдаудың, қоғамға қызмет етудің қағидаларымен үндесіп жалғасын табуда. Олар әлеуметтік мәселелерді шешуге, қоғамдық бастамаларды дамытуға және өзара көмек рухын нығайтуға бағытталған.

«КЕҢЕС» УАҚЫТЫНДА ӘЛЕУМЕТТІК БАСТАМАЛАРДЫҢ ДАМУЫ

Қазақстан КСРО құрамында болған уақытта волонтерлік қызмет көбінесе мектеп оқушыларының «Тимуров қозғалысы» аясында жүзеге асырылды. Негізінен, бұл қызмет жалғызбасты қарттарға – әдетте, үй шаруашылығында көмек және тауармен көмек көрсету болды. Сонымен қатар, ауылшаруашылық және құрылыс жұмыстарына ақысыз тартылатын студенттік жастардың еңбек жасақтары жұмыс істеген болатын.

Мұндай қызмет шартты түрде ерікті болды, өйткені ол идеология мен адамгершілік тәрбиесінің мемлекеттік бағдарламасының бөлігі болды. Алайда, дәстүрлер мен қоғамның өзара әлеуметтік көмек пен қолдауға бейімділігіне байланысты мұндай бастамалар қоғамда қарсылықсыз қабылданды.

ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН

Тәуелсіздіктің алғашқы кезеңінде волонтерлік әлеуметтік құбылыс ретінде «жас мемлекет» алдында тұрған үлкен міндеттер мен ресурстардың шектеулілігіне байланысты шеше алмайтын шұғыл әлеуметтік қажеттіліктер мен мәселелерге жауап ретінде болды. Жастар мен орта жастағы буын өз ресурстарының көмегімен әлеуметтік жағдайды жергілікті жақсартуға бағытталған бастамашыл қызметпен белсенді айналысты.

Қазіргі мағынада саналы волонтерлік шамамен 2000 жылдары қалыптаса бастады және ең алдымен жастардың бастамашыл топтарының арқасында дамыды. Бұл топтар әртүрлі әлеуметтік жобалар мен бағдарламаларға көбірек адамдарды тарта отырып, өзгерістердің катализаторы болды.

2014 жылға қарай волонтерлік қызметті заңдастырудың айқын қажеттілігі туындады. Бұл Қазақстанның өзіне тән ерекшеліктерінің бірі болып табылады: кез келген қоғамдық қызметті тиімді және кедергісіз іске асыру үшін оны заңнамалық тұрғыдан бекіту қажет.

ҚАЗІРГІ УАҚЫТ

Қазақстандағы волонтерлік қозғалыс – еліміздің әлеуметтік мәселелерін шешуге және халықаралық деңгейдегі маңызды іс-шараларға елеулі үлес қосатын қарқынды дамып келе жатқан сала.

Оның ішінде, волонтерлердің қатысуымен 2010 жылы Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы (ЕҚЫҰ) саммиті (600 волонтер), 2021 жылы VII Қысқы Азия ойындары (3 мың волонтер), 2017 жылы Қысқы универсиада (3 мың волонтер), «ЕХРО-2017» көрмесі (4,5 мың волонтер), 2022 жылы Астанада Халықаралық және дәстүрлі діндер Съезі мен Францисктің (рим папасының) Мессасының, 2022 жылы Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңес (АӨСШК), сондай-ақ «Astana Media Week» (1 мыңнан астам волонтер) және осы жылы Астанада өткен 5-ші Дүниежүзілік көшпенділер ойындарының (1600 волонтер) жоғары деңгейде өткені волонтерлік қозғалыстың дамуына елеулі әсер етті.

Қазақстан Республикасы Президентінің жарлығымен **2020 жыл** Волонтер жылы болып жарияланды. Бұл оқиға елдегі волонтерлік қозғалыстың дамуы үшін маңызды болды. Волонтер жылы аясында халықтың волонтерлік қызмет туралы хабардарлығын арттыру, сондай-ақ волонтерлік корпусқа жаңа қатысушыларды тарту бойынша көптеген іс-шаралар өткізілді.

2022 және 2023 жылдары Қазақстан әлемнің түкпір-түкпірінен волонтерлерді тарту орталығына айналды. Орталық Азия және Халықаралық волонтерлер форумы өткізілді, оған 34 шет елден 1 мыңнан астам волонтер қатысты.

2024 жыл Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығындағы волонтерлік қозғалыс жылы болып жарияланды, бұл ТМД елдері үшін волонтерліктің маңыздылығын растап, таныды. 2024 жылы ТМД-да волонтерлік қозғалыс жылын өткізуге Қазақстан белсенді қатысып, бірінші жартыжылдықта 50-ге жуық іс-шараны жүзеге асырды.

2023 жылғы 18 желтоқсанда Қазақстанның жұмысы нәтижесінде БҰҰ Бас Ассамблеясы Мемлекет басшысының бастамасын қолдап, 2026 жылды тұрақты даму мақсатында Халықаралық волонтерлер жылы деп жариялады.

2024 жылы БҰҰЕ бағдарламасымен және Орталық Азия елдерімен бірлесіп алғаш рет Орталық Азиядағы Волонтерліктің жай-күйі туралы аймақтық шолу шығарылды. **Баяндаманың тұсаукесерінде 2024 жылы БҰҰ Штаб-пәтерінде Қазақстан Орталық Азиядағы волонтерлікті дамыту және қолдау бойынша көшбасшылардың бірі ретінде атап өтілді.**

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ВОЛОНТЕРЛІК ҚОЗҒАЛЫСТЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

ӨЗГЕРІСТЕР ҮШІН ВОЛОНТЕРЛІК.

Қазақстанда волонтерлік әлеуметтік мәселелерді шешуге азаматтық қатысу нысаны ретінде қарастырылады және волонтерлер көбінесе әлеуметтік өзгерістердің бастамашысы болып табылады. Сонымен қатар, өмір сүру деңгейі жоғары және орта деңгейден жоғары азаматтар волонтерлікпен айналысатын Еуропа елдерінің тәжірибесінен айырмашылығы, Қазақстанда барлық дерлік әлеуметтік-экономикалық санаттағы адамдар волонтерлікпен айналысады. Сондай-ақ біздің волонтерлер бос уақыт қағидаты бойынша емес, белгілі бір әлеуметтік мәселелердің өзектілігін қағидатын басшылыққа ала отырып волонтерлікке қатысады.

ВОЛОНТЕРЛІК ҚОҒАМДАСТЫҚТЫҢ БЕЛСЕНДІЛІГІ.

Қазақстанда волонтерлік қоғамдастық дамыған және шоғырландырылған. Ол мемлекеттік деңгейде волонтерлікті дамытуды бастауда шешуші рөл атқарды.

Осылайша, волонтерлік қоғамдастықтың бастамасымен 2016 жылы Волонтерлік қызмет туралы Заң қабылданды. Бұл Қазақстан үшін заң өзіндік, оның қызметін реттейтін қоғамдастықтың тікелей қатысуымен қабылданған бірегей жағдай. Осы Заңға түзетулер енгізу волонтерлік қоғамдастық сарапшыларының ұсынымдарын ескере отырып жүзеге асырылады.

ЖЕДЕЛ ӘРЕКЕТ ЕТУ ЖӘНЕ ҚАТЫСУДЫҢ АРТУЫ.

БҰҰЕБ-ның әлемдегі еріктілік жағдайы туралы баяндамасында (2022) айтылғандай, Жаһандық солтүстікте 2020 жылғы пандемия кезінде ресми волонтерлер белсенділігі төмендеді. Жаһандық Оңтүстікте, соның ішінде Қазақстанда COVID-19 пандемиясы волонтерлік үшін өсудің қуатты катализаторына айналды. Волонтерлер мен волонтерлік ұйымдар пандемия уақытында волонтерлік қызметке тартылды мен пандемиядан кейінгі кезеңнің негізгі мәселелерін шешу аяқталғаннан кейін волонтерлік қызметті жалғастыруда.

Кез келген ТЖ туындаған кезде Қазақстанның волонтерлері әрдайым белсенді жұмылдырылады және елеулі көмек көрсетеді: су тасқынына қарсы және өртке қарсы іс-шараларға қатысады, азаматтарды эвакуациялауға, азық-түлік пен бірінші кезекте қажетті заттарды жеткізуге қатысады, зардап шеккен азаматтарға тұрмыстық, психологиялық және заңгерлік көмек көрсетеді, гуманитарлық жүктерді тасымалдауға қатысады, өзге де қолдан келгенше көмек көрсетеді.

Осындай жарқын мысалдардың бірі – Түркияға көрсетілген көмек. Министрліктің үйлестіруімен Ұлттық волонтерлік желісі гуманитарлық көмек жинау жұмыстарын жүргізді. Нәтижесінде Түркияға 500 тоннадан астам гуманитарлық көмек пен 150 киіз үй жіберілді. Қазақстандықтар AFAD қорына шамамен 10 млн. АҚШ доллары көлемінде ақша қаражатын жинап жіберді.

ЕРЕСЕК ЖАСАҒЫ ХАЛЫҚТЫҢ ЖОҒАРЫ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫ.

Тұрақты волонтерлік бастамаларда 29 жастан асқан ересек жастағы халықтың пайызы басым болатын үрдіс жалғасуда. Бұл көбінесе ересек адамдарда волонтерлік қызметте талап өтілетін әлеуметтік жауапкершілік, білім, дағдылар мен тәжірибенің жоғары деңгейіне байланысты.

ОҚУШЫЛАР АРАСЫНДА ВОЛОНТЕРЛІККЕ ДЕГЕН ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТЫҢ АРТУЫ.

2021 жылдан бастап 14-16 жас аралығындағы жасөспірімдер волонтерлік бағдарламаларға өтініш беру кезінде үлкен белсенділік танытып жатыр. Сонымен қатар оқушылар өздерінің волонтерлік бастамаларын жиі бастап жатқаны байқалуда. Бұл жастардың волонтерліктің маңыздылығы туралы хабардарлығын арттырумен, сондай-ақ волонтерлік жобаларды іздеуді және ұйымдастыруды жеңілдететін әлеуметтік желілер мен басқа да онлайн платформаларды дамытумен байланысты болуы мүмкін.

PRO BONO БІРЛЕСТІКТЕРІНІҢ ӨСУІ.

Соңғы жылдары Қазақстанда қиын өмірлік жағдайдағы адамдарға және әлеуметтік бағдарланған коммерциялық емес ұйымдарға Pro bono қызметтерін көрсететін бірлестіктер санының өсуі байқалады.

ӘЛЕУМЕТТІК БАҒЫТТЫҢ БАСЫМДЫҒЫ.

Қазақстандағы волонтерлік қызмет айқын әлеуметтік сипатқа ие және қоғамның өзекті мәселелерін шешуге бағытталған. Ерекшелік, негізінен үлкен қалаларда тұратын, көбінесе жастардың волонтерлік бірлестіктері. Олар ойын-сауық және коммерциялық іс-шараларға қосымша ретінде жиі қатысады – бұл қызмет оқиғалық волонтерліктің бағытына жатады.

ВОЛОНТЕРЛІК ЖӘНЕ ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ БӨЛІНУІ.

Қазақстанда қайырымдылық және волонтерлік қызметпен бөлісу әдетке айналған. Бұл ерекшелік заңнамалық тұрғыдан да бекітілген – екі түрлі заң және әртүрлі НҚА бар.

АЙМАҚТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРДІҢ АЙҚЫНДЫҒЫ.

Волонтерлік көрсеткіштерді бағалау кезінде волонтерлік құбылыстың дамуы Қазақстан өңірлеріндегі әлеуметтік және экономикалық жағдайларға, аумақтық, географиялық және басқа да көптеген факторларға байланысты екені ерекше көрінеді. Қазақстанның әртүрлі облыстарында волонтерлік бағыттардың өзіндік ерекшеліктері, волонтер портреті және қоғамның волонтерлік қозғалысқа деген көзқарастары бар. Мысалы, ауылдық жерлерде волонтерлік көбінесе ауылдық аумақтардың дамуымен, өнеркәсіптік қалаларда – экологиялық мәселелерді шешумен және өмір сүру деңгейінің жоғарылауымен, ірі қалаларда – әлеуметтік көмек ұйымдастырумен және интеллектуалды волонтерлікпен байланысты.

ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТКЕ БАЙЛАНЫСТЫ ҚҰЖАТТАРДЫҢ КЕҢ АУҚЫМЫ.

ҚР волонтерлік қызметін 2020 жылдан бастап мемлекет белсенді қолдап келеді. Бұл қолдау, соның ішінде әртүрлі нормативтік құқықтық актілерде бекітілген көптеген бастамалар мен шешімдерден көрінеді. Бүгінгі таңда мұндай құжаттар 20-дан асады. Олардың ішіндегі ең маңыздылары:

- Волонтерлік қызмет туралы заң – 2022 жылы өзекті түзетулер енгізілді және 2025 жылы жаңалары күтілуде.
- 2021-2023 және 2024-2026 жылдарға арналған волонтерлікті дамытудың Жол карталары. Бұл волонтерлікті жүйелі қолдау мен дамытудың стратегиялық құжаты.
- Өңірлерде волонтерлікті қолдау және дамыту тактикасын реттейтін ЖАО (жергілікті атқарушы органдар) үшін әдістемелік ұсынымдар.

Волонтерлік қызмет саласын реттейтін НҚА-ның толық тізімі,
1-қосымшада келтірілген

ҚР-ДА ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІҢ ДАМУЫ

ТҰРАҚТЫ ДАМУ НЕГІЗДЕРІ

Волонтерлік Қазақстан халқының өмірінің ажырамас бөлігі болып табылады және оны Үкімет белсенді қолдайды. Бұл ретте Қазақстанда волонтерліктің дамуы тұтастай алғанда индукция қағидаты бойынша (жекеден жалпыға дейін) жүргізілгенін атап өткен жөн.

Егер қазіргі Қазақстанда волонтерліктің даму тарихын егжей-тегжейлі қарастыратын болсақ, онда алдымен волонтерлік бастамалар мен жобалардың орасан зор көлемі жинақталды, бұдан әрі осы тәжірибенің барлығы ресімделіп, негізгі тұжырымдамалық және әдістемелік ережелерге қайта өңделді. Содан кейін олардың негізінде негізгі стратегиялық құжаттар мен НҚА құрылды. Бұл қағидат реттеуші құжаттардың Волонтерлік қызметті іске асырудың нақты қажеттіліктері мен шарттарына өзектілігі мен сәйкестігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Бұл мүмкіндік екі себептің негізінде мүмкін болды:

I. ҚАУЫМДАСТЫҚТЫҢ БІРІГУІ. Волонтерліктің пайда болуының басынан бастап ҚР-да әлеуметтік құбылыс ретінде волонтерлік қозғалыс өкілдерінің белсенділігі мен біріктіруге, тәжірибе алмасуға және дамуды жүйелі жоспарлауға деген ұмтылысы байқалды.

Бұл шамамен 2007 жылы әртүрлі өңірлерден келген волонтерлік ұйымдар басшыларының бастамашыл тобының (14-тен астам ұйым) пайда болуына алып келді, олар кейіннен бірігіп, «ҰВЖ» ЗТБ ұйымын («Ұлттық волонтерлік желісі» заңды тұлғалар бірлестігі) құрды, оның негізгі миссиясы Қазақстанда волонтерлікті жүйелі дамыту болды. Осылайша, 2010 жылдан бастап ҚР аумағында волонтерлер кәсіподағының функцияларын жүзеге асыратын ұйым жұмыс істей бастады.

Осы уақыттан бастап волонтерліктің әртүрлі аспектілері туралы ақпарат пен сандық деректер үнемі жиналып, талданып, әдістеме әзірленіп, жаңартылып отыруда және осы Әдістемеге сәйкес волонтерлік қоғамдастық өкілдерін оқыту жүргізіліп келеді.

ҰВЖ өз қызметін еліміздің барлық өңірлеріндегі волонтерлік қозғалыс көшбасшыларының тұрақты қатысуымен жүзеге асырады – волонтерлердің мүдделерін барабар білдіру және іс-қимылдарды тиімді жоспарлау үшін қоғамдастықтың ерекшелігін, өзекті қажеттіліктері мен мәселелерін анықтау мақсатында үнемі сауалнамалар, фокус-топтар, пікірталастар өткізіп жатыр.

II. МЕМЛЕКЕТТІҢ ТЕН ҚҰҚЫЛЫ ДИАЛОГҚА ДАЙЫНДЫҒЫ. Бастапқыда волонтерлік қызмет туралы Заңмен жұмыс жасаудан бастап, волонтерлік қоғамдастық сарапшылары мен жетекшілік ететін ведомство өкілдері арасында сындарлы диалог орнатуға мүмкіндік туды. Бұл оңай жол болған жоқ, бірақ өзара күш-жігердің арқасында өзара іс-қимыл және сындарлы диалог мәдениеті пайда болды және орнықты.

Қазіргі уақытта ҚР-да волонтерлікті дамытуға жетекшілік ететін орталық атқарушы орган МММ (Мәдениет және ақпарат министрлігі) болып табылады. Ескерту - бұрын АҚДМ деп аталған). Бүгінгі таңда волонтерлік саласының мысалында мемлекет пен азаматтық қоғам арасындағы ынтымақтастықтың бұрын-соңды болмаған нысаны пайда болды. 2024 жылдан бастап 3 жыл мерзімге стратегиялық әріптестіктің пилоттық жобасы іске асырылуда. Өзара іс-қимылдың бұл нысаны жетекшілік ететін ведомство мен волонтерлік қоғамдастық арасындағы ортақ стратегиялық мақсаттар мен міндеттер бойынша тиімді баламалы диалог пен бірлескен әріптестік жұмысты көздейді.

Бірінші стратегиялық серіктес, азаматтық қоғамның өкілі «ҰВЖ» ЗТБ болды, оның күшті жағы жекелеген ұйымдар мен бастамашыл топтардың немесе бағыттардың «жеке мүдделеріне» байланыстырмауы болып табылады; ал күш-жігерді жұмсаудың басты назары волонтерлер қауымдастығының «ортақ мүдделеріне» бағытталған. Бұл ретте ҰВЖ мемлекет пен волонтерлер қауымдастығы арасындағы делдал және негізгі коммуникациялық және ақпараттық арна рөлін атқарады.

2020 жылдан бастап (мемлекеттің жүйелі қолдауының басталуы) бірлескен жұмыстың арқасында жетекшілік ететін ведомствоның күшімен волонтерлік қоғамдастықтың қатысуымен маңызды мақсаттар мен нәтижелерге қол жеткізілді.

НОРМАТИВТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ БАЗА

2001 жылы коммерциялық емес ұйымдар туралы Заң қабылданды, онда алғаш рет волонтерлік қызметке сілтеме жасалды.

2009 жылы ҚР жастар саясаты туралы Заңында «волонтер» ұғымы пайда болды.

2016 жылы Қазақстандағы волонтерлік қызметті реттейтін негізгі нормативтік-құқықтық акт болып табылатын Волонтерлік қызмет туралы Заң қабылданды. 2022 жылы осы Заңға тиімділікті арттыруға және волонтерлік қызметті мемлекеттік қолдауды күшейтуге бағытталған өзгерістер енгізілді. Бұл заңда волонтерлік қызметтің негізгі ұғымдары мен анықтамалары, шекаралары мен бағыттары бекітілген.

ЗАҢДАҒЫ НЕГІЗГІ НОРМАЛАР:

- **Волонтерлік қызметтің анықтамасы бекітілді** – әлеуметтік бағытталған, ерікті түрде орындалатын, өтеусіз негізде жүзеге асырылатын қоғамдық пайдалы қызмет;
- **Волонтер анықтамасы бекітілген** – аудармау және әдеттегідей француз тіліндегі «Волонтер» терминін қолдану туралы шешім қабылданды. Аудармау туралы мұндай шешім қазақ тілінде ерікті деген сөзге байланысты болды. Алайда бұл сөз волонтерлік қызметтің 4 қағидатының біреуін ғана көрсетеді (ерікті, өтеусіз, қоғамның игілігі үшін, қызмет) және «волонтерлік қызмет» анықтамасына кірмейтін түрлерді қоса алғанда, ерікті қызметті жүзеге асыратын адамдардың барлық топтары үшін пайдаланылуы мүмкін қызмет» түріне айналушы еді. Мәселен, мысалы, қайырымдылық жасаушылар, меценаттар, саяси немесе діни ұйымдардың мүшелері, зайырлы немесе ойын-сауық іс-шараларындағы статистер және басқалар волонтерлер болып саналушы еді. Бірақ олардың қызметі волонтерлердің барлық принциптері мен анықтамаларына сәйкес келмейді. Дегенмен, халық арасында бұл ережені бұзушылықтар жиі кездеседі, мүмкін ол заң нормаларын білмеу және қажетті деңгейде хабардарлықтың болмауымен байланысты.

- Заңда **волонтерлік қызметті ұйымдастыру нысандары** – жеке тұлғалар, бастамашыл топтар және тіркелген ұйымдар бекітілген.
- **Волонтерлік ұйым ұғымындағы шектеулер** – Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес құрылған және волонтерлік қызметті жүзеге асыратын коммерциялық емес ұйым (діни бірлестіктерді, тұтыну кооперативтерін, сондай-ақ Саяси партиялар немесе кәсіптік одақтар нысанындағы қоғамдық бірлестіктерді қоспағанда).
- **Волонтерлік бағыттағы шектеулер** – волонтерлік қызмет саяси партиялар мен діни бірлестіктерді қолдауға бағытталмайды. Терроризмді, экстремизмді және сепаратизмді кез келген нысанда және көріністе қолдау үшін волонтерлік қызметке тыйым салынады. Әскерилендірілген құрылымы, нысаны, арнаулы айырым белгілері, әнұрандары, жалаулары, жалаушалары, ішкі тәртіп пен басқарудың ерекше жағдайлары, қаруы, соның ішінде имитациялық қаруы бар әскерилендірілген құралымдар үлгісі бойынша волонтерлік ұйымдарды Қазақстан Республикасының аумағында құруға тыйым салынады.
- **Волонтерлік қызмет түрлері бекітілген.** Қазіргі уақытта біз өз зерттеулерімізде атап өтілетін волонтерліктің түрлері бұл заңда көрсетілгеннен басқаша сараланған. 2023 жылдың соңында жаңа түзетулер енгізу туралы бастама ұсынылды – олар 2025 жылы күтілуде.
- **Сондай-ақ, заңда Волонтерлік қызметті реттейтін келесі тараулар бар:**
 1. Волонтерлік қызмет саласындағы мемлекеттік реттеу.
 2. Волонтерлік қызметті ұйымдастыру және қолдау.

Волонтерлік қызметтің заңнамалық жағына келетін болсақ, Қазақстанда волонтерлік және қайырымдылық қызметтері «Волонтерлік қызмет туралы Заң» және «Қайырымдылық туралы Заң» деген екі бөлек заңмен бөлініп, реттелетінін де ескерту маңызды.

2021-2023 жылдары Қазақстанда волонтерлікті дамытудың Жол картасы іске асырылды. Қазіргі уақытта волонтерлікті дамытудың 2024-2026 жылдарға арналған Жол картасы бекітілді.

ЖҮЙЕЛІ МЕМЛЕКЕТТІҢ ҚОЛДАУДЫҢ ДАМУЫ

ҚР-ДАҒЫ ВОЛОНТЕР ЖЫЛЫ

Қазақстандағы волонтерлік қызметті жүйелі мемлекеттік қолдау Волонтер жылынан басталды.

2019 жылдың мамыр айында Қостанай қаласында өткен Қазақстан-Ресей жастарының форумында 2020 жыл Волонтер жылы болатыны жарияланды.

Осыдан кейін Волонтер жылының іс-шараларын жоспарлау және жүзеге асыру бойынша жұмыс тобы ұйымдастырылды.

Бірінші кезектегі міндеттердің қатарында «А1» жарнама агенттігін тарта отырып, 2019 жылдың жазында Волонтер жылының хэштегтері мен логотипі әзірленді – осылайша логотип (жүрек, оның ішінде V әрпі - волонтер) және # birgemiz (қаз. «Biz Birgemiz» - орыс. «Мы вместе»), 2019 жылдың қарашасында олар бекітілді. Рәміздердің алғашқы айтылуы мен бейресми ұсынылуы 2019 жылдың 11 желтоқсанында өткен «Birlik» халықаралық форумында болды. Логотип пен хэштегтердің ресми тұсаукесері 2020 жылдың ақпан айының басында Волонтер жылының ашылуында өтті. Бұл іс-шарада түрлі елдердің, соның ішінде Ресей, Өзбекстан және Қырғызстанның өкілдері болды. Өзбекстан өкілдері covid-19 пандемиясы кезінде өз тілдеріне қайта өңдеуге және осы белгілерді қолдануға ресми түрде келісім сұрады.

Бастапқыда бұл рәміздер тек Волонтер жылы үшін ойластырылған, бірақ олар волонтерлікпен байланысты кез-келген адамға қатты ұнағандықтан әлі күнге дейін де сақталды. Қазір ол белгілер волонтерліктің тұрақты атрибуты ретінде қолданылады.

2019 жылдың соңында жоғарыда аталған жұмыс тобының қатысуымен стратегиялық кеңес өтті. Осы кеңесте, басқа сұрақтармен қатар волонтерлік қызмет көрсеткіштерін өлшеу мәселесі талқыланды. «Барлығын және бірден» өлшеу мүмкін емес екенін түсініп, волонтерліктің кейбір бағыттарының ішіндегі тар фокусты анықтау ұсынылды. Осылайша «Birgemiz» басым бағыттары пайда болды. Бастапқыда волонтерлік қызметтің 8 тар бағыты таңдалды, оларға кейіннен волонтерлікті дамытудың бірінші жол картасы шеңберінде «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ тарапынан «BIRGEMIZ: басым бағыттары Жалпыұлттық жобасы» гранттары түрінде жеке мемлекеттік қаржыландыру бөлінді. Бұл басым бағыттар қазақ тілінде аталды және жалпы бағыттарға сәйкес келетін болды:

BIRGEMIZ: SA'LYQ (рус. здоровье). Жалпы бағыт – медицинадағы волонтерлік. Басым бағыт – денсаулық сақтау саласына волонтерлерді тарту, науқастарды күтуге, оның ішінде хосписерде, онкологиялық диспансерлерде және т. б. көмек көрсету.

BIRGEMIZ: BILIM (рус. образование). Жалпы бағыт – білім берудегі волонтерлік. Басым бағыт – ауылдық жерлердегі орта мектептердің жоғары сынып оқушыларына ҰБТ-ге (ұлттық бірыңғай тестілеу) даярлау, ағылшын тілін оқыту, компьютерлік және құқықтық сауаттылық бойынша волонтерлік көмек көрсету.

BIRGEMIZ: SABAQTASTYQ (смысловое значение на русском языке. Наставничество). Жалпы бағыт – әлеуметтік волонтерлік. Басым бағыт – волонтерлердің балалар үйлеріндегі балаларға және жастарға, Халықты әлеуметтік қорғау жүйесінің әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында өмірлік қиын жағдайға тап болған балаларға қатысты тәлімгерлік тәжірибесін енгізу.

BIRGEMIZ: ASYL MURA (смысловое значение на русском языке культурное наследие). Жалпы бағыт – этноволонтерлік. Тарихи-мәдени мұра объектілерін сақтау басым бағыт болып табылады.

BIRGEMIZ: TAZA ALEM (рус. чистый мир). Жалпы бағыт – экологиялық волонтерлік. Қоршаған ортаны қорғау, өзен арналары мен ормандарды тазарту, ағаш отырғызу, қоқыстарды сұрыптауға үйрету басым бағыт болып табылады.

BIRGEMIZ: QAMQOR (рус. заботливый). Жалпы бағыт – әлеуметтік волонтерлік. Басым бағыт – қарттар үйлеріне, халықты әлеуметтік қорғау жүйесінің әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарына волонтерлерді тарту.

BIRGEMIZ: UMIT (рус. надежда). Жалпы бағыт – ТЖ волонтерлік. Басым бағыт – жоғалған адамдарды іздеу, апаттар қаупін азайту және табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың салдарын жою жөніндегі жобаларға волонтерлерді тарту, оның ішінде біздің отандастарымыздың ҰОС-дағы ерліктері туралы баяндайтын құжаттарды іздеу.

BIRGEMIZ: AYALA (образный перевод на русский язык – Ласка, ласковые, заботливые руки). Жалпы бағыт – зооволонтерлік. Басым бағыт – қалалар мен ауылдық жерлердегі үйсіз жануарларға көмектесу және жануарларға жауапкершілікпен қарау мәдениетін қалыптастыру. Бұл бағыт 2021 жылы бөлінді.

Волонтерлік қызметтің осы бағыттарынан басқа, 2022 жылы аға буын волонтерлерінің белгілі бір санатын қолдау туралы шешім қабылданды, сондықтан «күміс волонтерлікті» дамытуға жеке қаржыландыру бөлінді.

Қазақстанда Волонтер жылы COVID-19 пандемиясымен тұспа-тұс келді. Бұл жағдайда волонтерлер қозғалысы айқын көрінді – волонтерлікке тартылған адамдар санында үлкен секіріс болды, бүкіл ел бойынша айтарлықтай көмек көрсетілді, волонтерлер күшімен шешілмейтін болып көрінетін міндеттер шешілді. Мұның бәрі мемлекет үшін елде және Волонтер жылы аяқталғаннан кейін волонтерлікті іске асыру мен дамытуға қолдау көрсетуді жалғастыруға негіз болды. Нәтижесінде «2021-2023 жылдарға арналған волонтерлікті дамытудың Жол картасы» деген жүйелі шараларды көздейтін стратегиялық құжат қабылданды. 2024 жылы жаңа «2024-2026 жылдарға арналған волонтерлікті дамытудың Жол картасы» бекітілді.

ВОЛОНТЕРЛЕР ФРОНТ-ОФИСІНІҢ ЖҰМЫСЫ

2020 жылдан бастап волонтерлікті дамытудың 2021-2023 жол картасын іске асыру шеңберінде Қазақстанның әрбір өңірінде Жастар ресурстық орталықтары (ЖРО) базасында АФО (волонтерлердің аймақтық фронт-офистері) жұмыс істейді. АФО елдегі волонтерлікті дамытудың бірыңғай тәсілдерін қалыптастыру, әртүрлі мақсатты аудиториялар мен жас топтарынан азаматтарды волонтерлік қызметке кеңінен тарту, волонтерлікті дамытуға мемлекеттік қолдау көрсету үшін барлық 20 облыста және республикалық маңызы бар Астана, Алматы және Шымкент қалаларында құрылған. Аймақтық фронт-офисер (АФО) волонтерлер қозғалысы мен мемлекет арасындағы диалогта шешуші рөл атқарады. Аймақтық фронт-офисердің миссиясы – волонтерлік бастамаларды қолдау және өңірлерде волонтерлікті дамытуға жәрдемдесу.

АФО-ға үйлестіру және әдістемелік көмек көрсету мақсатында және өңірлерде волонтерліктің жүйелі дамуын күшейту үшін 2020 жылдан бастап «Birgemiz республикалық фронт-офисі волонтерлік саласындағы іс-шаралар кешенін ұйымдастыру» мемлекеттік жобасы іске асырылуда. 2020 жылдан 2023 жылға дейін жобаны ҰБЖ ЗТБ жүзеге асырды. Жоба аясында: Организована работа Республиканского фронт-офиса волонтеров «Birgemiz».

- ҚР волонтерлікті мемлекеттік қолдаудың бірыңғай стандарты әзірленді және енгізілді. Ол барлық жергілікті атқарушы органдар (ЖАО) үшін әдістемелік ұсынымдар шеңберінде іске асырылады, өңірлерде оқыту өткізілді. 200-ден астам мемлекеттік қызметші оқытылды.
- АФО жұмысына үйлестіру, әдіснамалық және әдістемелік көмек көрсетілді.
- Жыл сайын статистикалық деректер жиналып, ҚР волонтерлігі бойынша талдамалық баяндама ұсынылды.
- Халықаралық волонтерлік орталығы ұйымдастырылған және жұмыс істейді. Бұл орталықтың қызметі ынтымақтастықты дамытуға және халықаралық қоғамдастықпен өзара қарым-қатынас орнатуға бағытталған. Бүгінгі таңда халықаралық серіктестер: Түркия, Өзбекстан, Тәжікстан, Қырғызстан, Ресей, Беларусь, Армения және Өзірбайжан мемлекеттерімен орнатылған. Сондай-ақ, халықаралық ұйымдармен бірлескен жұмыс жүргізілуде: БҰҰ, БҰҰЕ, ТМД. Жалпы, халықаралық орталық 6 іс-шара ұйымдастырып, өткізді. Халықаралық волонтерлік орталығының өкілдері делегаттар ретінде 7 халықаралық алаңға қатысты.

www.qazvolunteer.kz бірыңғай платформасы жүргізілуде – волонтерлік қозғалысты дамыту және таны- мал ету мақсатында еліміздің түкпір-түкпірінен волонтерлер мен волонтерлік ұйымдарды біріктіретін заманауи алаң. Платформа 2018 жылы іске қосылды. Жобаны ҚР Ақпарат және қоғамдық даму ми- нистрлігі «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ грантының қолдауымен «Ұлттық волон- терлік желісі» ЗТБ-мен бірлесіп әзірледі. Бұл платформада 64 145 волонтер, 3 703 ұйым және 1 127 жоба тіркелген.

АФО қызметкерлерін, волонтерлерді, волонтерлер ұйымдарының басшыларын және мемлекеттік қыз- меткерлерді оқыту жүргізілді. Барлық кезеңде оқытылғандардың жалпы саны 16 463-тен асады.

6 273-тен астам адамға ақпараттық желі арқылы консультациялық көмек көрсетілді.

2024 жылдан бастап МАМ-мен 2023 жылы әзірленген әдістемелік сүйемелдеу үшін АФО жұмыс стан- дарты енгізілді.

АФО-ның үш жылдық жұмысында айтарлықтай нәтижелерге қол жеткізілді:

«Birgemiz республикалық волонтер фронт-офисінің Ақпараттық орталығы» волонтерлік мәселелері бойынша ақпараттық желі ұйымдастырылды. Ақпараттық желі келесі міндеттер шеңберінде жұмыс істейді:

1. ҚР бойынша өтінімдерді қабылдау және пысықтау: қоңыраулар, WhatsApp, Telegram мессенджері, Egov (электрондық үкімет).
2. Волонтерлік қызмет туралы кеңес беру.
3. Өр түрлі ұйымдарға ақпараттық қолдау көрсету.
4. АФО-ның іс-шараларын қоса алғанда, әртүрлі іс-шаралар мен жобаларға волонтерлерді тарту.

Ақпараттық желі үлкен сұранысқа ие болды. Тек 2023 жылдың өзінде 2646 өтініш өңделді. Өтініштер Қа- зақстан Республикасының барлық өңірлерінен және басқа мемлекеттерден келіп түсті. Ресей Федерациясы, БАӘ және Черногория азаматтары волонтерлер қызметіне қатысу тілектерін білдірді (жағдайлардың жарты- сында – Түркияға гуманитарлық көмек көрсету мәселелері бойынша). Волонтерлік саласындағы ынтымақта- стық мәселелері бойынша Франция мен Беларусь азаматтары жүгінді. Түркия, Украина және Өзбекстан азаматтары көмек сұрады. Волонтердің түйіндемесін тексерумен Бельгиядан өтініш түсті. «Жыл волонтері» халықаралық сыйлығына қатысты Өзбекстаннан сұраныс түсті.

Волонтерлікті қолдаудың мемлекеттік жобасын іске асырудың 3 жылының ішінде көптеген құнды нәтиже- лер мен әсерлер алынды, жетекшілік ететін ведомство мен волонтерлік қоғамдастықтың тұрақты диалогы мен өзара іс-қимыл тетіктері жолға қойылды. Мұның бәрі 2024-2026 жылдардағы волонтерлікті дамытудың жол картасы шеңберінде елдегі волонтерлікті дамытудың инфрақұрылымы мен қолдау шараларын одан әрі дамыту және күшейту үшін қолайлы жағдайлар жасайды.

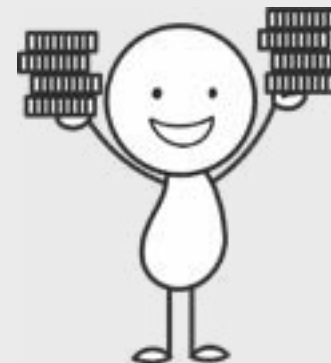
Жаңа 3 жылдық кезеңнің негізгі бағыты – мемлекеттік салалық ведомстволар мен мекемелердің тікелей өзара іс – қимылында салалық волонтерлікті және волонтерлік бастамаларды дамыту. Қазіргі уақытта төтен- ше жағдайлар министрлігімен (ТЖМ) және төтенше жағдайлар департаменттерімен (ТЖД) және ішкі істер департаменттерімен (ІІД) осындай өзара іс-қимылдың табысты тәжірибесі бар.

2023 жылдың желтоқсанында бұл жоба аяқталды. Оның орнына мемлекет пен волонтерлік саласындағы коммерциялық емес ұйым арасында 3 жыл мерзімге стратегиялық әріптестік форматы келді.

Бұл форматтың түбегейлі айырмашылығы – конкур- стық негізде таңдалған волонтерлік ұйым жетекшілік ететін ведомствоның техникалық тапсырмасын орындап қана қоймай, елдегі волонтерлікті дамытудың өзіндік көзқара- сы мен жолдарын ұсынады, осы саладағы стратегиялық құжаттарды әзірлеуге қосылады, негізгі мәселелер мен міндеттерді талқылауға және шешуге қатысады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛДАУ

2020 жылға дейін азаматтық бастамаларды дамытуға арналған гранттар шеңберінде волонтерлік лоттар салынды.

2020 жылдан бастап birgemiz басым бағыттарында мемлекеттік әлеуметтік тапсырыстар (республикалық және өңірлік қаржыландыру), АБҚО гранттары шеңберінде волонтерлік қызметті дамытуға және іске асыруға жеке қаржыландыру бөлінеді.

2022 жылдан бастап волонтерлік жобаларды өңірлік қаржыландыру бөлінеді (әкімдіктердің гранттық конкурстары, өңірлік мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс).

2023 жылы 54 жоба іске асырылды, оның шеңберінде жалпы сомасы 72 млн. волонтерлер мен волонтерлік ұйымдар үшін 240 шағын грант іске асырылды.

2024 жылы 55 жоба іске асырылуда және негізгі волонтерлік бағыттар бойынша жалпы сомасы 72 млн. теңгеге 240 шағын грант берілді.

Сонымен қатар, волонтерлер ұйымдары коммерциялық емес ұйымдар екенін ескере отырып, қолданыстағы заңнамада салық жеңілдіктері қарастырылған.

МҮДДЕЛЕРДІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ КӨТЕРМЕЛЕУ

2022 жылы 2016 жылы қабылданған «Волонтерлік қызмет туралы» ҚР Заңына өзгерістер енгізілді. Осылайша енді заңда волонтерлік салада мемлекеттік қолдаудың мынадай шаралары көзделген:

- Мемлекеттік және азаматтық қызметке жұмысқа қабылдау кезінде конкурстық комиссия кандидаттардың волонтерлік қызметін ескереді.
- Көрсетілген патриотизмі мен белсенді азаматтық ұстанымы үшін балалар мен жастарды айрықша белгімен марапаттау қағидаларында көзделген айырым белгілері бар волонтерлер заңнамада көзделген кезектілікте жоғары оқу орындарына түсу кезінде басым құқық алады.
- Бұл ретте балдардың көрсеткіштері бірдей болған жағдайда жоғары білімнің білім беру гранттары аттестаттың, куәліктің немесе дипломның орташа балдары жоғары адамдарға беріледі.
- Волонтерлік ұйымдарға мемлекеттік мүлікті берудің бекітілген ережелеріне сәйкес мемлекеттік мүлік жеңілдікті шарттармен беріледі.
- Өңірлерде осы қолдау шарасын іске асырудағы қиындықтар мұндай мүліктің, атап айтқанда, үй-жайлардың нақты болмауымен байланысты. Сонымен қатар, бірқатар өңірлерде мұндай үй-жайлар волонтерлердің қажеттіліктеріне тікелей салынуда.
- Волонтерлерді мемлекеттік деңгейде көтермелеу үшін волонтерлерге мемлекеттік наградалар («Шапағат» медалі, «Халық алғысы» құрмет грамотасы) беру көзделген.
- Наградаларды беру тәртібі Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен наградтауға ұсынудың және оларды тапсырудың тәртібі туралы Нұсқаулықпен, Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен наградтауға ұсынудың және оларды тапсырудың тәртібі туралы нұсқаулықты, Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалары құжаттарының үлгілерін және Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалары белгілерінің сипаттамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 8 қараша N 90 Өкімімен реттеледі. Қазақстанның дамуына үлес қосқан үздік қазақстандық және шетелдік волонтерлерді көтермелеу үшін «Жыл волонтері» халықаралық сыйлығы тағайындалды.
- Қайырымдылық волонтерлеріне (қайырымдылықпен жасалған шарт негізінде өзінің тәжірибесін, арнайы дағдыларын, білімін, іскерлігін, жеке байланыстарын қолдану арқылы қайырымдылыққа қатысатын жеке тұлға) конкурстық негізде қайырымдылық саласында құрметті атақ беріледі. Бұл ретте қайырымдылық волонтерінің қызметі Қайырымдылық туралы Заңмен реттеледі.
- БҰҰ еріктілер бағдарламасымен жұмыс шеңберінде 9 қазақстандық ерікті 2020-2023 жылдар аралығында БҰҰ-ның түрлі құрылымдарында қызмет атқарды. Сондай-ақ, БҰҰЕ бағдарламасымен бірлескен жұмысты жалғастыру және ынталандыру бағдарламаларын дамыту мақсатында 2023 жылы ҚР Мәдениет және ақпарат министрлігі мен БҰҰЕ арасында толық қаржыландыру бағдарламасын жүзеге асыру жөнінде келісімге қол қойылды. 2024 жылы, 7 ерікті Түркия, Кения және Таиланд мемлекеттеріндегі БҰҰ құрылымдарына жұмысқа жіберілді.

2023 жылдың аяғында заңға жаңа түзетулер енгізу қажеттілігі туындады, негізінен волонтерлік қызметті сипаттаудың әдіснамалық бөлігі бойынша – қазіргі уақытта заңда бекітілмеген волонтерлік түрлердің нақты жіктелуі қалыптасты.

ВОЛОНТЕРЛІКТІҢ ӘДІСНАМАСЫ

Қазақстанда 2021 жылдан бастап волонтерлік қызмет түрлерінің жіктемесі қолданылады. Қазіргі уақытта ол волонтерлік қызмет туралы Заңда немесе басқа НҚА-да бекітілмеген, бірақ әдістемелік құжаттар мен әдістемелік материалдарда қолданылады. Оның негізінде волонтерлік туралы ақпарат пен статистика жиналады.

Түрлердің жіктелуі зерттеулер мен статистикалық деректер негізінде шығарылды және волонтерлік қызметті тікелей реттейтін ҚР Заңдарына сәйкес келеді. Бұл жіктеу өзекті деректерге сәйкес өзгерістерге ұшырайды және қазіргі кездегі нақты жағдайды көрсетеді.

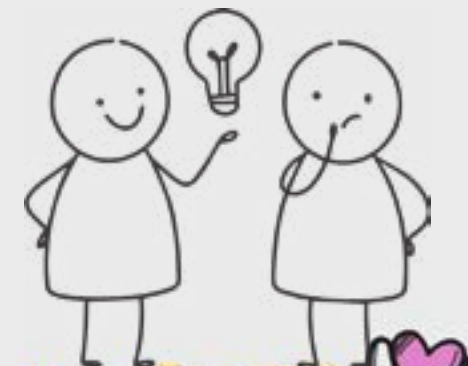
2025 жылы Волонтерлік қызмет туралы Заңға жаңа жіктеме бекітіле отырып, түзетулер енгізіледі деп күтілуде.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТ ТҮРЛЕРІ БЕС КРИТЕРИЙ БОЙЫНША БӨЛІНЕДІ:

1. ҚҰРАМЫ БОЙЫНША.

Волонтерлік қызметті кім жүзеге асыратынына байланысты 8 түрі бар:

- Мектептегі волонтерлік
- Студенттік волонтерлік (колледж және университет студенттері)
- Күміс волонтерлік (зейнеткерлік жас, 64 жастан жоғары)
- Инклюзивті волонтерлік (денсаулығы ерекше қажеттіліктері бар еріктілер)
- Корпоративтік волонтерлік (бір ұйымның қызметкерлері)
- Pro bono волонтерлік (кәсіпқойлар)
- Халықаралық волонтерлік (басқа елдерден келген еріктілер)
- Жалпы волонтерлік (арнайы белгілері жоқ құрам немесе аралас құрам)

II. ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТ БАҒЫТЫ БОЙЫНША 14 түрге бөлінеді (4 - тарауда, 4.3-тармақта. танымал бағыттар шеңберіндегі типтік қызмет қысқаша сипатталған):

1. Медицинадағы волонтерлік (медициналық мекемелердегі еріктілердің жұмысы, ауырғандарға үйде күтім жасау және т.б.) және донорлық (тұрақты немесе бір рет қан тапсыру)

2. Азаматтық қоғамды дамыту бағытындағы волонтерлік (қызметті іске асыруда және проблемаларды шешуде сараптамалық, консультациялық зияткерлік көмек, сарапшылардың адамдарды немесе ұйымдарды дамытуда көмек)

3. Білім берудегі волонтерлік (білім беру және дағдыларды қалыптастыру мақсатында, тегін оқыту, емтиханға дайындық және т. б. волонтерлік)

4. Өнер саласындағы волонтерлік (өнер мәселелеріне, көрмелерге, классикалық орындаушылардың концерттеріне және т.б. қызығушылықты арттыру, қазіргі заманғы орындаушылардың ойын-сауық іс-шаралары мен концерттерінен БАСҚА)

5. Қоғамдық орындарды абаттандыру бойынша волонтерлік қызмет (қалалық сенбіліктер, инклюзивті ортаны дамытуға жәрдемдесу, саябақтарды, аллеялар мен көшелерді жинау, елді мекендерде гүлдер мен ағаштар отырғызу, саябақтарды, аулаларды, балалар алаңдарын және елді мекендердің басқа да аумақтарын жөндеу және реконструкциялау)

6. Жануарларға волонтерлік қызмет (қаңғыбас және жабайы жануарларға, мал мен үй жануарларына көмектесу, жануарлардың баспаналарында волонтерлер жұмысы және т.б.)

7. Медиа-волонтерлік (волонтерлік қызметті көрсету, волонтерлік қызметті танымал ету және монетизация мақсатынсыз әлеуметтік маңызды тақырыптарды қамту үшін түпнұсқа контент жасау)

8. Іздестіру-құтқару волонтерлік қызметі (физикалық іздестіру, ІІД және Төтенше жағдайлар департаменті волонтерлерінің іздестіру жұмыстарын жүргізуге және халықпен жұмыс істеуге көмек)

9. Оқиғалық волонтерлік (әлеуметтік маңызы бар іс-шараларда волонтерлік жұмыс; әлеуметтік осал санаттарды қолдауға бағытталған іс-шаралар, қайырымдылық концерттер, ойын-сауық, коммерциялық, имидждік, ойын-сауық шараларынан БАСҚА)

10. Әлеуметтік волонтерлік (әлеуметтік жағынан осал топтарға, қиын өмірлік ахуалға, жағдайларға тап болған адамдарға көмек көрсету). 8 түрін қамтиды:

- **Дағдарыс орталықтарында волонтерлік қызмет** (зорлық-зомбылық құрбандарын, дағдарыс орталықтарына қабылданған адамдарды қолдау және қайта әлеуметтендіру, оңалту және қолдау бағдарламаларын ұйымдастыру және т.б.)
- **Хоспистерде волонтерлік қызмет** (паллиативтік көмек, пациенттерді қолдау, науқастардың туыстарына көмек, науқастардың балаларына күтім көрсетуге көмек, қайтыс болғандарды қолдау бағдарламасы және т.б.)
- **Ерекше денсаулығын қажет ететін балалар мен ересектерге арналған волонтерлік қызмет** (медициналық мекемелерде волонтерлік қызмет, аулада және үйде көмек көрсету, бос уақытты ұйымдастыру, оңалту бағдарламаларын ұйымдастыру және т.б.)
- **Әлеуметтік қорғау үйлеріндегі балаларға және толық емес немесе нашар отбасылардан шыққан балаларға, көмелетке толмағандарға арналған бейімдеу орталықтарында** (тәлімгерлік, бос уақытты ұйымдастыру, қолдау бағдарламаларын ұйымдастыру және т.б.) волонтерлік.
- **Түрмедегі адамдарға, бұрынғы тұтқындарға волонтерлік** (қайта әлеуметтену, қолдау және т.б.)
- **Қарттар мен жалғыз тұратындарға, өмірлік қиын жағдайға тап болған адамдарға волонтерлік қызмет** (күнделікті өмірде көмек көрсету, проблемаларды шешуге көмектесу, оңалту бағдарламаларын ұйымдастыру, аула мен үй айналасында көмек көрсету, бос уақытты ұйымдастыру және т.б.)
- **Нашақорлық пен басқа да тәуелділіктердің алдын алу және деңгейін төмендету бойынша волонтерлік қызмет**, нашақорлықпен ауыратын адамдармен жұмыс (тәуелділіктің алдын алу, есірткінің жарнамасын бояу, нашақорлықпен ауыратын адамдарды қолдау және әлеуметтендіру және т.б., он екі қадамдық бағдарламаларды қолдау бойынша волонтерлік жұмыс)
- **Гуманитарлық және әлеуметтік көмек** (төтенше немесе қиын өмірлік жағдайдағы адамдарға киім-кешек пен азық-түлікті жинау, орау және тарату)

11. Спорт және салауатты өмір салты бойынша волонтерлік (әртүрлі спорт түрлерінің, белсенді өмір салтын, салауатты тамақтанудың, психикалық денсаулықтың және т.б. қолжетімділікті және танымалдылығын қамтамасыз ету).

12. Төтенше жағдайларда волонтерлік қызмет (апат қаупін азайту, төтенше жағдайларды жою, халық арасында қауіпсіздік мәдениетін насихаттау және т.б.)

13. Экологиялық волонтерлік (қоршаған ортаға қамқорлық жасау, өзен арналары мен жағалауларын, ормандарды және басқа да табиғи аумақтарды тазалау, көмірқышқыл газының ізін азайту жөніндегі іс-шаралар, қалдықтарды сұрыптауды үйрету, экологиялық сананы қалыптастыру және т.б.)

14. Этноволонтерлік (тарихи және ұлттық жадты, материалдық және материалдық емес мәдениет ескерткіштерін сақтау, археологиялық қазбаларға қатысу, этномәдени бірлестіктерде, Достық үйлерінде волонтерлік жұмыс және т.б.)

ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТ ТҮРЛЕРІ БОЙЫНША ТИПТІК ТӘЖІРИБЕЛЕР

Қазақстанда барлық өңірлер үшін тұрақты және типтік болып табылатын тәжірибелер де іске асырылуда. Әдетте, олардың мазмұны ұқсас, типтік тетіктері мен іске асыру алгоритмдері бар және көбінесе қызметтерін ұқсас волонтерлер құрамымен жүзеге асырады. Төменде ұқсастық пен типтіліктің пайда болуы үшін жеткілікті таралуы мен дамуы бар бағыттардағы осындай тәжірибелерді сипаттайтын кесте берілген.

Бағыт	Типтік волонтерлік қызмет	Типичный волонтерліктің құрамы	Қызметті ұйымдастырудың типтік нысаны
МЕДИЦИНАДАҒЫ ВОЛОНТЕРЛІК	Медициналық мекемелердегі волонтерлердің жұмысы: - балаларға арналған анимация немесе ресурстық терапияның әртүрлі түрлері - спецификалық емес техникалық көмек (санитарлардың, техникалық персоналдың функциялары, деректерді цифрландыру және т. б.)	18 жастан асқан, көбінесе психологиялық немесе арт-білімі бар адамдар, медициналық факультеттердің студенттер	жеке тұлғалар бастамашыл топтар
	Үйде науқастарға күтім жасау-паллиативтік көмек, жараларды емдеу, оңалту немесе декубитке қарсы шаралар	Pro bono	жеке тұлғалар бастамашыл топтар
	Халықты: вакцинация, емшек сүтімен емізу, ерте даму, эпидемияның алдын алу және т. б. тақырыптардың маңыздылығы туралы оқыту	Күміс Pro bono	жеке тұлғалар
	Донорлық	18 жастан асқан адамдар	жеке тұлғалар
БІЛІМ БЕРУДЕГІ ВОЛОНТЕРЛІК	Оқушылар үшін (емтиханға дайындық, тілдерді оқыту, цифрлық қауіпсіздік, құқықтық сауаттылық, ТЖ кезіндегі мінез-құлық, репетиторлық және т.б.). Көбінесе бұл «тең» қағидаты бойынша тәжірибелер	Жоғарғы сынып оқушылары Мамандандырылған және мамандырылмаған ЖОО-ның студенттері Pro bono тренерлер мен оқытушылар	жеке тұлғалар бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Егде жастағы адамдар үшін (смартфондарды пайдалану, цифрлық қауіпсіздік, қаржылық сауаттылық, алаяқтыққа қарсы іс-қимыл)	Мамандандырылған және мамандандырылмаған ЖОО-ның студенттері Pro bono тренерлер мен оқытушылар	жеке тұлғалар бастамашыл топтар
	Өмірлік қиын жағдайдағы адамдар үшін (кәсіптік оқыту, қайта даярлау, өмірлік маңызды дағдыларға үйрету, қаржылық және құқықтық сауаттылық және т. б.)	18 жастан асқан адамдар Pro bono тренерлер мен оқытушылар	бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ВОЛОНТЕРЛІК	Өзендердің, ормандардың және басқа да табиғи аумақтардың арналары мен жағалауларын тазарту	Студенттер	бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Көміртегі ізін азайту жөніндегі іс-шаралар, қоқысты сұрыптауға үйрету, экологиялық сананы ояту және басқалары	Жоғарғы сынып оқушылары Мамандандырылған және мамандандырылмаған ЖОО-ның студенттері 18 жастан асқан адамдар	Жеке тұлғалар бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар

III. ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІҢ КЕҢДІГІ БОЙЫНША 4 ТҮРІ БАР:

- Жергілікті қамту (бір елді мекеннің аумағында)
- Аймақтық қамту (бір облыс аумағында)
- Республикалық қамту (бірнеше аймақтарда немесе бүкіл ел бойынша)
- Халықаралық қамту (бірнеше елдерде)

IV. ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІҢ ҰЗАҚТЫҒЫ (ТҮРІ) БОЙЫНША 3 ТҮРІ БАР:

- Бір реттік акциялар мен оқиғалар
- Жобалар
- Ағымдағы қызмет

V. ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІ ҰЙЫМДАСТЫРУ ТҮРЛЕРІ БОЙЫНША:

- Тіркелген ұйымдар
- Бастамашыл топтар
- Жеке тұлғалар

Бағыт	Типтік волонтерлік қызмет	Типичный волонтерліктің құрамы	Қызметті ұйымдастырудың типтік нысаны
ЭТНОВОЛОНТЕРЛІК	Тарихи және ұлттық жадыны, материалдық және материалдық емес мәдениет ескерткіштерін сақтау	Мамандандырылған ЖОО-ның студенттері 18 жастан асқан адамдар Pro bono мамандар	бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Археологиялық экспедицияларға қатысу (қазба жұмыстары, деректерді енгізу бойынша жұмыс, техникалық көмек)	18 жастан асқан адамдар Мамандандырылған ЖОО-ның студенттері	Жеке тұлғалар бастамашыл топтар
ҚОҒАМДЫҚ КЕҢІСТІКТЕРДІ ЖАЙЛАСТЫРУ БОЙЫНША ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТ	Қалалық сенбіліктер, саябақтарды, аллеялар мен көшелерді тазарту, елді мекендерге гүлдер мен ағаштар отырғызу	Барлық құрамдар қатысады	Жеке тұлғалар бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Инклюзивті ортаны дамытуға жәрдемдесу (қолжетімді ортаның бұзылуын анықтау бойынша рейдтер, тиісті НҚА-ға өзгерістер енгізу жөніндегі жұмыс топтарына қатысу)	18 жастан асқан адамдар – белсенділер Мүгедектігі немесе денсаулық ерекшеліктері бар адамдар (инклюзивті волонтерлік)	Жеке тұлғалар бастамашыл топтар
	Саябақтарды, аулаларды, балалар алаңдарын және елді мекендердің басқа да аумақтарын жөндеу және реконструкциялау	18 жастан асқан адамдар – белсенділер Жалпы волонтерлер Корпоративтік волонтерлер	бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
ТЖ ВОЛОНТЕРЛІГІ	Халық арасында қауіпсіздік мәдениетін насихаттау ("тең тең" қағидаты бойынша оқушыларға арналған жобалар, үйлерді аралау, демалыс орындарындағы - курорттар, жағажайлар іс – шаралар және т. б.)	Мектеп оқушылары 18 жастан асқан адамдар	бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Төтенше жағдайлардың салдарын жою, апаттар тәуекелдерін азайту	18 жастан асқан адамдар	Жеке тұлғалар бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
ІЗДЕУ-ҚҰТҚАРУ БАҒЫТЫНДАҒЫ ВОЛОНТЕРЛІК	Із-түссіз жоғалған адамдарды, жоғалған адамдарды іздеу (балалар, қарттар, мүгедектігі бар адамдар)	18 жастан асқан адамдар ТЖ волонтерлері	Жеке тұлғалар бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
ЗООВОЛОНТЕРЛІК	Жануарларға арналған баспаналарда волонтерлердің жұмысы	Барлық категориялар	бастамашыл топтар жеке тұлғалар
	Қаңғыбас және жабайы жануарларға, малға және үй жануарларына көмек	Барлық категориялар	бастамашыл топтар жеке тұлғалар

Бағыт	Типтік волонтерлік қызмет	Типичный волонтерліктің құрамы	Қызметті ұйымдастырудың типтік нысаны
ОҚИҒАЛЫҚ ВОЛОНТЕРЛІК	Әлеуметтік маңызы бар іс - шараларда волонтерлердің жұмысы (саммиттер, Азидалар, универсиадалар, көшпенділер ойындары, форумдар және т. б.)	Студенттер 18 жастан асқан адамдар	Волонтерлік ұйымдар
	Әлеуметтік осал санаттарды қолдауға бағытталған іс-шаралар (балалар үйлеріндегі немесе қарт адамдардың үйлеріндегі мерекелер, түрмелерде іс-шаралар ұйымдастыру, қайырымдылық іс-шаралар және т. б.)	Барлық категориялар	Жеке тұлғалар бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
ӘЛЕУМЕТТІК ВОЛОНТЕРЛІК	Гуманитарлық және әлеуметтік көмек (заттай және азық-түлік көмегін жинау, буып-түю және тарату)	Барлық категориялар	Жеке тұлғалар бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Волонтерлердің жоғалған адамдарды іздеу, ІІД және ТЖД-не Халықпен жұмыс істеуге волонтерлердің көмектесуі	18 жастан асқан адамдар	Жеке тұлғалар бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Хоспистегі жұмыс (паллиативтік көмек, пациенттерді қолдау, пациенттердің туыстарына көмек, пациенттердің балаларына күтім жасау, аза тұтушыларды қолдау бағдарламасы)	18 жастан асқан адамдар	бастамашыл топтар жеке тұлғалар
	Ерекше қажеттіліктері бар балалар мен ересектерге арналған волонтерлік (аула мен үйде көмек көрсету, бос уақытты ұйымдастыру, оңалту бағдарламаларын ұйымдастыру және т. б.)	18 жастан асқан адамдар Pro bono	бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Әлеуметтік қорғау үйлеріндегі және толық емес немесе қолайсыз отбасылардағы балаларға, көмелетке толмағандарды бейімдеу орталықтарындағы балаларға арналған волонтерлік (тәлімгерлік, бос уақытты ұйымдастыру, қолдау бағдарламаларын ұйымдастыру және т. б.)	Барлық категориялар	бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Қарттар мен жалғызбасты адамдар мен қиын өмірлік жағдайдағы адамдар үшін волонтерлік (күнделікті өмірде көмек, түрлі мәселелерді шешуге көмек, оңалту бағдарламаларын ұйымдастыру аула мен үйге көмек, бос уақытты ұйымдастыру)	Барлық категориялар	бастамашыл топтар волонтерлік ұйымдар
	Нашақорлықтың алдын алу және төмендету бойынша волонтерлік есірткі жарнамасын бояу	18 жастан асқан адамдар	бастамашыл топтар жеке тұлғалар

ВОЛОНТЕРЛІК САНДАРМЕН

АҚПАРАТ ДЕРЕККӨЗДЕРІ

Қазақстандағы ресми статистикалық ақпараттың көзі уәкілетті мемлекеттік орган – Ұлттық статистика бюросы болып табылады. Ол қандай да бір компоненттер бойынша деректерді жинайды. 2024 жылға дейін объективті жағдайларға байланысты волонтерлік ресми деректер жиналатын салалар тізіміне кірмеген.

2024 жылғы 3 маусымда МАМ бұйрығымен деректерді жинаудың ерекше нысаны Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеумен күшіне енді. Ол деректерді жинауға және оларға ресми статистика мәртебесін беруге мүмкіндік пен өкілеттік береді. Сондай-ақ, 2025 жылдан бастап Ұлттық статистика бюросы арқылы статистикалық деректерді жинау жоспарлануда.

Бұл ретте, ел үшін волонтерлік қызметтің құндылығы мен маңыздылығын түсініп және мойындай отырып, қолдаудың одан әрі қадамдары үшін волонтерліктің даму жай-күйін түсіну және ақпарат қажеттілігін сезіне отырып, жұмыс тәртібімен 2020 жылдан бастап жетекшілік ететін министрлік (МАМ) жергілікті атқарушы органдар (әкімдіктер) – мемлекеттік арналары арқылы және «Birgemiz: áreket» жобасын орындаушы «Ұлттық волонтерлік желісі» сандық және сапалық деректерді жинайды.

Жыл сайын алынған мәліметтер негізінде ҰВЖ ҚР-дағы волонтерліктің жай-күйі туралы талдамалық баяндама ұсынады; өне бұл деректер әдетте «шартты түрде ресми» болып саналады.

Деректерді жинау және талдау үшін негізгі ақпарат көздері:

1. АЙМАҚТЫҚ ВОЛОНТЕРЛЕР ФРОНТ-ОФИСТЕРІ (АФО)

АФО ай сайын волонтерлік ұйымдардан (ҰЕҰ), бастамашыл топтардан және волонтерлік қызметке қатысатын квазимемлекеттік және мемлекеттік мекемелерден статистикалық ақпарат жинайды.

2. ҰЛТТЫҚ ВОЛОНТЕРЛІК ЖЕЛІСІНІҢ (ҰВЖ) МҮШЕЛЕРІНЕН АЛЫНҒАН ДЕРЕКТЕР

ҰВЖ үнемі желінің 29 мүшесінен (тіркелген ұйымдар) және 17 серіктестен (бастамашыл топтар) деректерді алады. Олар ҚР 36 қаласында орналасқан және барлық өңірлерді қамтиды.

3. ТӘУЕЛСІЗ САУАЛНАМАЛАР МЕН ДАЛАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ ДЕРЕКТЕРІ

ҰВЖ белгілі бір кезеңдерде волонтерлер қауымдастығының (ҰЕҰ, бастамашыл топтар мен жеке тұлғалар) ҚР Жергілікті атқарушы органдарының (ЖАО) өкілдері арасында ерікті түрде тәуелсіз сауалнама жүргізеді.

Осы үш дереккөзден алынған ақпарат негізінде 2020 жылдан бастап жыл сайын Қазақстандағы волонтерліктің жай-күйі бойынша талдамалық баяндама қалыптастырылады және ұсынылады, соңғысы 2023 жылғы желтоқсанда ұсынылды. Бұл баяндама қорытынды болып 2023 жылғы желтоқсандағы жағдай туралы ақпаратты және 3 жылдағы динамиканы қамтиды.

Сондай-ақ, түрлі ұйымдар ҚР волонтерлік саласында мынадай талдамалық және зерттеу материалдарын жүргізді және ұсынды:

* Тізім ашық көздер негізінде жасалғандықтан толық болмауы мүмкін

- Волонтерлік қызметтің елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына қосқан үлесін бағалау. «TALAP «қолданбалы зерттеулер орталығы» ҚҚ 2020ж.
- Қазақстандағы волонтерлік қызметті дамыту туралы «Қазақстандағы волонтерлікті дамытудың жай-күйі мен перспективалары» баяндамасы. «TALAP «қолданбалы зерттеулер орталығы» ҚҚ 2020 ж.
- Корпоративтік волонтерліктің оң тәжірибелерін зерттеу. «Ұлттық волонтерлік желісі» ЗТБ 2020 ж.
- Волонтер жылының қорытындысы бойынша волонтерлікті дамыту мәселелері бойынша сараптамалық сауалнама. «Рухани Жаңғыру» қазақстандық қоғамдық даму институты» КЕАҚ-мен «Ұлттық волонтерлік желісі» ЗТБ-мен бірлесіп дайындалған 2020 ж.
- «Волонтерлік қызмет туралы заңнаманы әзірлеуге және сүйемелдеуге жәрдемдесу» жобасы бойынша талдамалық есеп. «Рухани Жаңғыру» қазақстандық қоғамдық даму институты» КЕАҚ 2020 ж.
- «Қазақстандағы волонтерлік» Волонтер жылының қорытындысы туралы баяндама. Баяндаманы «Волонтер жылы аясындағы (фронт-офис) волонтерлік бағдарламаларды үйлестіру және мониторингілеу бойынша Республикалық жобалық кеңсенің қызметін ұйымдастыру» жобасы аясында «Ұлттық волонтерлік желісі» ЗТБ дайындалған 2020 ж.
- Қазақстандағы волонтерлік жағдай бойынша талдамалық баяндама. «Ұлттық волонтерлік желісі» ЗТБ 2021 ж.
- Қазақстандағы волонтерлік жағдай бойынша талдамалық баяндама.
- «Ұлттық волонтерлік желісі» ЗТБ 2022 ж.
- Волонтерліктің даму жағдайын, өңірлердегі мемлекет пен волонтерлік қоғамдастықтың өзара іс-қимылын талдау және деректерді жинау. «Ұлттық волонтерлік желісі» ЗТБ 2023 ж.
- Қазақстандағы волонтерлік жағдай бойынша талдамалық баяндама. «Ұлттық волонтерлік желісі» ЗТБ 2023 ж.

ЖАЛПЫ КӨРСЕТКІШТЕР

2023 жылғы желтоқсан айында Қазақстандағы статистикалық деректердегі волонтерлік келесідей:

деректерді сипаттау кезінде 2023 жылғы Аналитикалық баяндамадан үзінділер келтірілген

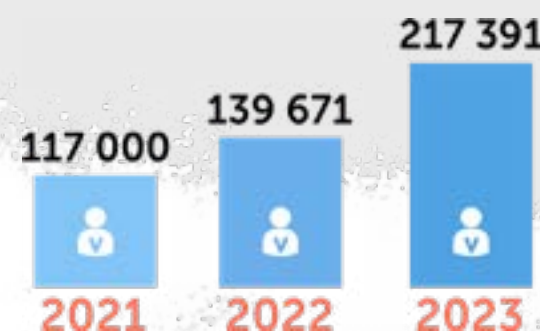
2024 жылдың басына ҚР-да волонтерлердің жалпы саны-240 000 адам. Бұл ретте 2021 жылға арналған деректер 117 000 адамды көрсетті. Ал 2022 жылғы мәліметтер бойынша-139 671 адам.

Ескеретін жәйт, бұл сандар тек ішінара өзектілікке ие, өйткені кейбір аймақтардың мәліметтері шартты болып табылады. АФО-ның күштерімен аймақтардағы волонтерлік жағдай туралы ресми деректерді жинау жұмыстары қалыптасу және даму сатысында екендігіне байланысты. Қазіргі уақытта бұл жұмыстың тиімділігі әр аймақта әр түрлі және жақсартуды қажет етеді.

Диаграмма 1

ҚР-ДА ЕСЕПКЕ АЛЫНАТЫН ВОЛОНТЕРЛЕР САНЫ

«Волонтерлік сандармен» жиынтық деректері бойынша

Сондай-ақ, волонтерлер қауымдастығынан тәуелсіз сауалнамалар мен деректерді жинау ерікті болғандықтан және сәйкесінше барлық бастамалар мен жағдайлардың деректерін ескеру мүмкін емес.

Сонымен қатар, нақты және жанама деректерге сүйене отырып, АФО деректері бойынша ҚР-да волонтерлердің бағаланатын санының артуы фронт-офистер желісінің жұмыс сапасының артуын да, қазақстандық волонтерлер санының нақты ұлғаюын да көрсетеді деген қорытынды жасауға болады (Диаграмма 1).

ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІ ҰЙЫМДАСТЫРАТЫН ҰЙЫМДАР ТИПТЕРІ:

ФО мәліметтері бойынша, мониторингтің барлық кезеңінде ҚР-да тіркелмеген бастамашыл топтардың саны тіркелген волонтерлік ұйымдардың санынан кемінде 3-3,5 есе асып түсуде.

Мәдениет және ақпарат министрлігі деректері бойынша 2023 жылы Қазақстан Республикасында 740-тан астам тіркелген волонтерлік ұйым жұмыс істейді. АФО желісінің мәліметі бойынша, бастамашыл волонтер топтарының саны әлі де осы саннан асып түседі – тіркелмеген 1882 бастамашыл топ тіркелді. Сонымен қатар, өмір сүру ұзақтығы мен қызметі – волонтерлік қызметті ұйымдастыру түрімен байланысты емес. Тіркелген волонтерлік ҰЕҰ мен бастамашыл топтардың үлкен тәжірибесі болуы мүмкін – 15 жылдан астам.

ВОЛОНТЕР ПОРТРЕТІ

Волонтерлер құрамының биологиялық жынысы бойынша жіктелуі келесідей және 3 жыл динамикасында іс жүзінде өзгеріссіз қалады:

44%
ерлер

56%
әйелдер

Жас бойынша бөлу динамикада да тұрақты:

18 жасқа толмаған	33,5%
18 жастан 29 жасқа дейін	43,2%
30 жастан зейнеткерлік жасқа дейін	21,1%
Зейнеткерлік жас	2,2%

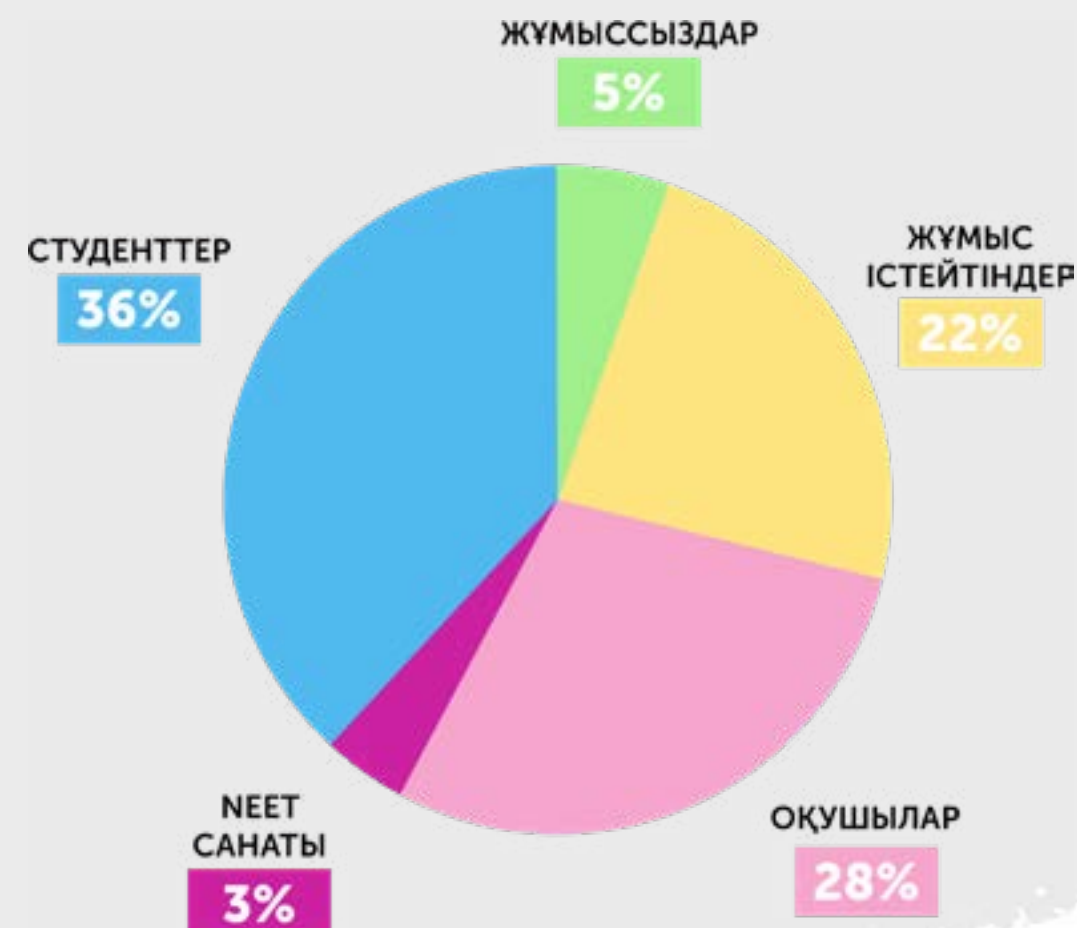

ВОЛОНТЕРЛЕР МЕН ВОЛОНТЕРЛІК ҰЙЫМДАРДЫҢ ЕРІКТІ САУАЛНАМАСЫНЫҢ ДЕРЕКТЕРІ БОЙЫНША ВОЛОНТЕРЛІК БАСТАМАЛАРДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ КӨЗДЕРІ:

- Қаржыландыру көзін көрсету қиынға соқты - **21%**
- Волонтерлердің қаржылық салымдары – **20%**
- Қаржыландыру жоқ - **19%**
- Мемлекеттік қаржыландыру – **16%**
- Донорлық немесе демеушілік қолдау – **11%**
- Халықтың қайырымдылықтары мен аударымдары – **10%**
- Жеке гранттар - **3%**

Сонымен, бастамалардың шамамен 40% - ы волонтерлердің өздері салған инвестициялар есебінен қаржыландырылды немесе мүлде қаржыландырылмады. Тағы 21% - демеушілік немесе донорлық қолдау, сондай-ақ халықтық қайырымдылық арқылы. Мемлекеттік қаржыландыру 16% құрады.

ВОЛОНТЕРЛЕРДІ НЕГІЗГІ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ ТҮРІ БОЙЫНША ЖІКТЕУ:

ВОЛОНТЕРЛЕР ҚҰРАМЫ БОЙЫНША БӨЛУ:

Ай сайынғы статистикадағы аймақтық фронт-офистер желісінен алынған деректер 2023 жылы ҰВЖ ЗТБ жинаған волонтерлер мен волонтерлік ұйымдардың ерікті сауалнамасының деректерімен салыстыра отырып, қазақстандық волонтерлер құрамының түрлі бейнесін қалыптастырады (2-Диаграмма). Тәуелсіз сауалнамаға сәйкес волонтерлер командаларының нақты құрамы ай сайынғы аймақтық статистикаға қарағанда әлдеқайда әртүрлі және инклюзивті.

2023 ЖЫЛДА ІС-ШАРАЛАРҒА ҚАТЫСҚАН ВОЛОНТЕРЛЕРДІҢ ҚҰРАМЫ

Волонтерлер мен волонтерлік ұйымдардың ерікті сауалнамасы және АФО ай сайынғы статистикасы бойынша

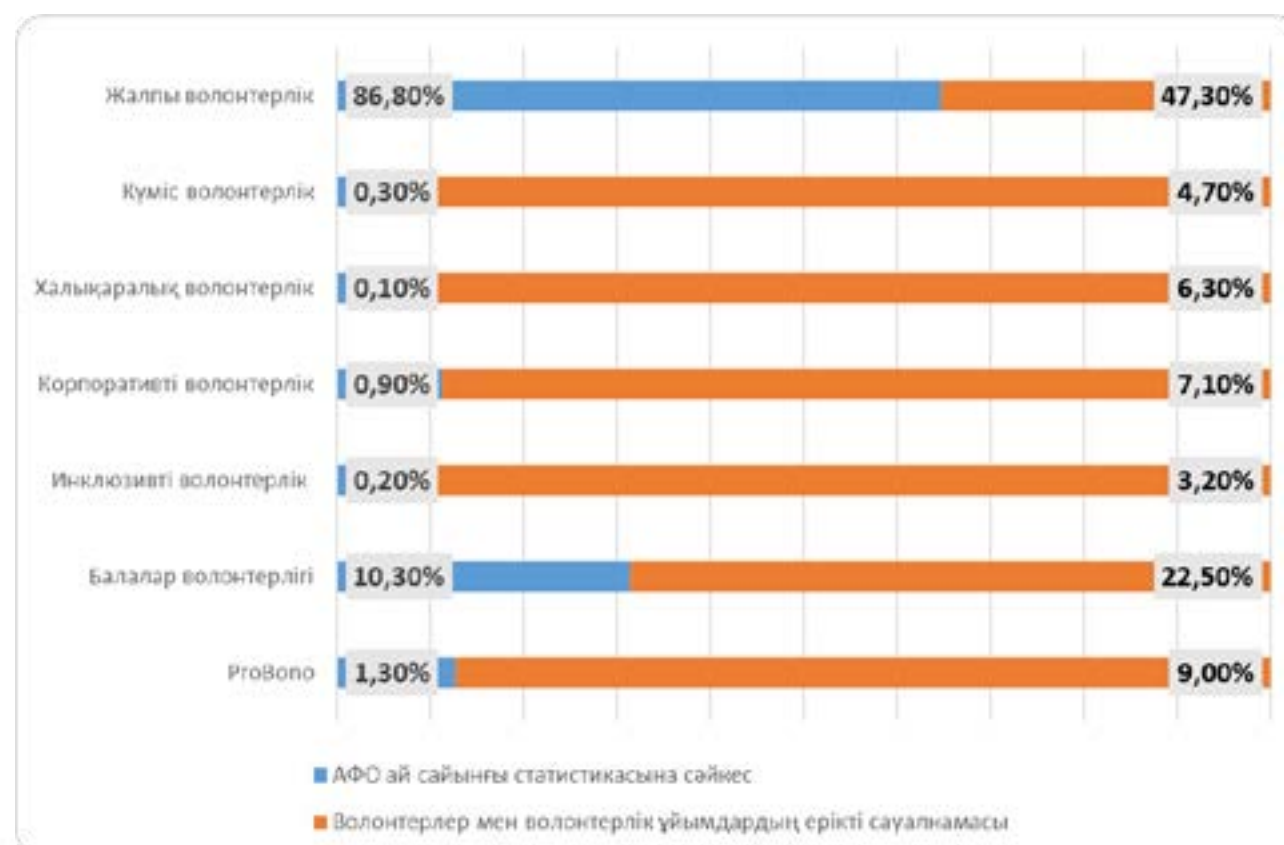

Диаграмма 2

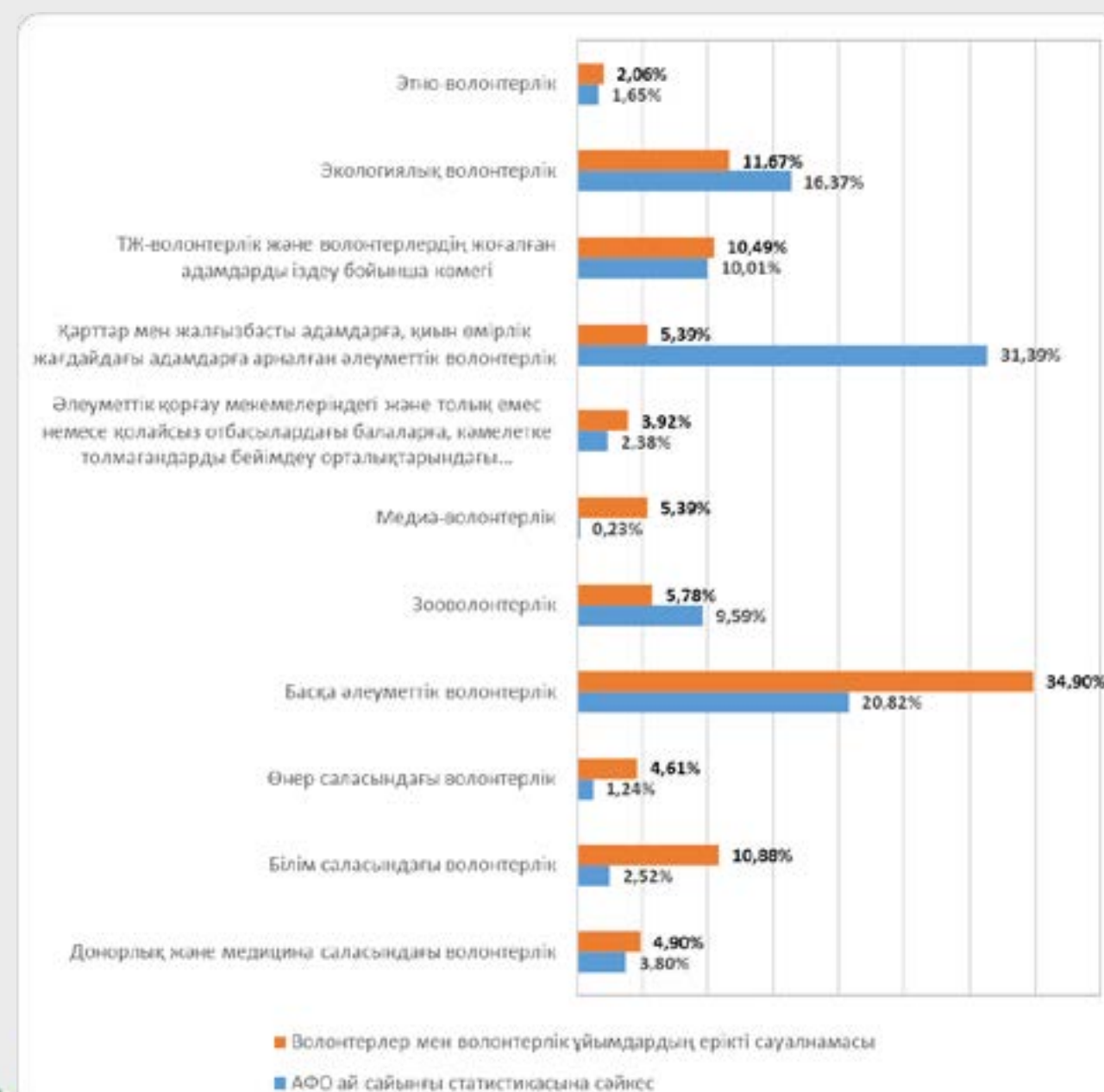
ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТ БАҒЫТТАРЫ БОЙЫНША БӨЛУ:

Тәуелсіз сауалнама нәтижелері бойынша және АФО мәліметтері бойынша зерттеудің осы саласының деректері әр түрлі (3-Диаграмма), бұл мемлекет пен волонтерлер қауымдастығы арасындағы диалогты құру және нығайту, өзара әрекеттесуді кеңейту міндеттерінің өзектілігін тағы бір рет көрсетеді.

ЕСКЕРТУ. №3 диаграммада «басқа әлеуметтік волонтерлік» санатына мыналар кіреді: сыбайлас жемқорлыққа қарсы волонтерлік; волонтерлердің гуманитарлық және әлеуметтік көмегі; оқиғалық волонтерлік; дағдарыс орталықтарындағы әлеуметтік волонтерлік; хосписердегі әлеуметтік волонтерлік; денсаулықтың ерекше қажеттіліктері бар балалар мен ересектерге арналған әлеуметтік волонтерлік; бас бостандығынан айыру орындарында отырған адамдарға, бұрынғы сотталғандарға арналған әлеуметтік волонтерлік, қоғамдық кеңістіктерді жайластыру бойынша әлеуметтік волонтерлік; нашақорлықтың және басқа да тәуелділіктердің алдын алу және төмендету бойынша әлеуметтік волонтерлік, тәуелділігі бар адамдармен жұмыс; спорттық және СӨС саласындағы волонтерлік.

2023 ЖЫЛДА ВОЛОНТЕРЛІКТІҢ БАҒЫТТАРЫ

Волонтерлер мен волонтерлік ұйымдардың ерікті сауалнамасы және АФО ай сайынғы статистикасы бойынша

ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

ВОЛОНТЕРЛІКТІҢ ЕЛДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК, ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖӘНЕ МӘДЕНИ ДАМУЫНА ӘСЕРІ

Қазіргі уақытта Қазақстанда волонтерліктің елдің әлеуметтік, экономикалық және мәдени дамуына әсері туралы деректерді жинау мен өңдеудің стандартталған әдістері жоқ.

Жанама ақпарат ішінара келесі дереккөздерде көрсетілген:

- «Волонтерлік қызметтің елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына қосқан үлесін бағалауды жүзеге асыру» зерттеуі. «TALAP «қолданбалы зерттеулер орталығы» ҚҚ 2020ж.
- 2021-2023 жылдардағы Қазақстандағы волонтерліктің жай-күйі бойынша талдамалық баяндамалардың деректерінде (волонтерлік сағаттарды есептеу және адамның/сағаттың орташа құнымен арақатынасы)

Қазіргі уақытта ҚР-да волонтерлікті дамытудың белгілі бір деңгейіне қол жеткізуге, мемлекеттік органдардың волонтерлік қызметтің маңыздылығын түсінуіне және халықаралық қоғамдастықта белгіленген волонтерліктің әлеуметтік, экономикалық және мәдени дамуға әсерін бағалауға бейімділігіне байланысты Қазақстанның басымдықтарының бірі осындай бағалау жүйесін әзірлеу және енгізу болып табылады.

ҚАЗАҚСТАНДА ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫНА (ТДМ) ҚОЛ ЖЕТКІЗУДЕ ВОЛОНТЕРЛЕР ҚАУЫМДАСТЫҒЫНЫҢ ҚАТЫСУЫ

2020 жылғы 12 тамызда тұрақты даму саласындағы ынтымақтастықтың негіздемелік бағдарламасына қол қойылды. Ол үш тақырыптық салада жұмыс істеуді қамтиды: адамның дамуы және тең қатысу; тиімді институттар, адам құқықтары және гендерлік теңдік; тұрақты орта және инклюзивті экономикалық даму.

Қазақстан тұрақты даму саласындағы барлық 17 мақсаттың маңыздылығын мойындады және стратегиялық жоспар олардың әрқайсысы бойынша нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған іс-шараларды қамтиды. Алайда, үлкен дайындық жұмыстарының нәтижесінде (халық арасында сауалнама жүргізу, 2050 Стратегиясының ұлттық басымдықтарының ТДМ-мен сәйкестігін талдау, көптеген консультациялар мен келіссөздер) бағдарламада жоғарыда аталған барлық тақырыптық салаларда жоспарланған нәтижелерге қол жеткізуге ықпал ететін басым ТДМ айқындалды:

5. Гендерлік теңдік

10. Теңсіздікті азайту

13. Климаттың өзгеруіне қарсы күрес

16. Бейбітшілік, әділеттілік және тиімді институттар

17. Тұрақты даму мүддесіндегі серіктестік

Осы бағдарлама шеңберінде мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу, оның ішінде БҰҰ агенттіктері, министрліктер, азаматтық қоғам және жеке сектор өкілдері сияқты стратегиялық әріптестердің негізгі ресурстарын шоғырландыруға сүйенеді. Осылайша, волонтерлер қауымдастығы азаматтық қоғамның бөлігі ретінде өз қызметімен тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге ықпал етеді.

2019 жылы Қазақстан орнықты даму саласындағы жаһандық күн тәртібінің (түбі) барысы мен іске асырылуы туралы өзінің алғашқы волонтер ұлттық шолуын(ҰЕШ) ұсынды. Келесі SDG-ге баса назар аударылды:

4. Сапалы білім

8. Лайықты жұмыс және экономикалық өсу

10. Теңсіздікті азайту

13. Климаттың өзгеруіне қарсы күрес

16. Бейбітшілік, әділеттілік және тиімді институттар

17. Тұрақты даму мүддесіндегі серіктестік

2022 жылы Экономикалық зерттеулер институты Ұлттық экономика министрлігімен ҰЕШ-ң бір-лесіп екінші түбін дайындады.

Тәуелсіз сауалнама негізінде (ҚР 17 өңірінде) Қазақстанда ТДМ іске асырудың басым бағыттарын анықтау үшін мынадай басымдықтар айқындалды және ТДМ дайындау кезінде мынадай ТДМ-ға баса назар аударылды:

1. Кедейлікті жою

3. Жақсы денсаулық және әл-ауқат

4. Сапалы білім

5. Гендерлік теңдік

6. Таза су және санитарлық тазалық

8. Лайықты жұмыс және экономикалық өсу

ВОЛОНТЕРЛІКТІҢ ҰЛТТЫҚ ДАМУ МАҚСАТТАРЫНА ҚОЛ ЖЕТКІЗУГЕ ЖӘНЕ БАСЫМ САЛАЛАРДАҒЫ ТДМ ӘСЕР ЕТУ АРНАЛАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ

Волонтерлік, азаматтық қоғамның үлесі ретінде, тұрақты даму саласындағы мақсаттарға қол жеткізу бағытында қоғамды жеделдету мен трансформациялаудың түпкілікті құралы бола отырып және мемлекет үшін сенімді серіктес және ресурс бола отырып волонтерлік қызмет бағытына байланысты әлеуметтік және экологиялық бағыттардағы барлық ТДМ-ға әсер етеді:

Волонтерлік қызметтің бағыттары*	Қызмет мысалдары	Нәтижелері мен әсері
ТДМ 1. КЕДЕЙЛІКТІ ЖОЮ ЖӘНЕ ТДМ 2. АШТЫҚТЫ ЖОЮ Бұл мақсаттар қазіргі уақытта Қазақстан үшін ресми түрде басым болып табылмайды. Алайда, волонтерлердің көмегі қажет немесе осы мақсаттарға сәйкес келетін жеке жағдайлар бар		
Әлеуметтік волонтерлік	- Тұрақты түрде заттай және азық-түлік түрінде көмек жинау, буып-түю және мекенжайға тарату - Үй шаруасына, аулаға, тұрмысты реттеуге немесе баспананы абаттандыруға көмек көрсету - Гуманитарлық көмек жинауды және таратуды ұйымдастыру - Құжаттарды қалпына келтіруге көмек көрсету - Жәрдемақы рәсімдеуге көмек көрсету - Мәселелерді шешуге көмек көрсету - Жұмысқа орналасуға көмек көрсету	ТІКЕЛЕЙ
Білім беру волонтерлігі	- Өмірлік маңызды дағдыларды үйрету - Құқықтық және қаржылық сауаттылыққа оқыту - Білім алуға көмек көрсету	ЖАНАМА
Медиа-волонтерлік	- ЖАО мен қоғамның назарын мәселелерге аудару және оларды жариялау - Көмек көрсету үшін қаражат жинауды ұйымдастыру	ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА
ТДМ 3. ЖАҚСЫ ДЕНСАУЛЫҚ ЖӘНЕ ӘЛ-АУҚАТ Бұл мақсат Қазақстан үшін айқын басымдыққа ие және осы бағытқа волонтерлік үлес өте кең		
Медицинадағы волонтерлік және Донорлық	- Медициналық мекемелердегі медицина және техникалық персоналға көмек көрсету - Үй жағдайында науқастарды күту - Реабилитациялық іс-шараларды ұйымдастыру - Шетел клиникаларында ем алу үшін көмек ұйымдастыру - Қан донорлығы - Жедел жәрдем бригадаларын ілесіп жүру - Пациенттерге демалыс және психологиялық қолдау ұйымдастыру	ТІКЕЛЕЙ
ТЖ волонтерлік	- Пандемиялар мен эпидемиялар кезінде волонтерлердің мекенжайлық көмегі - Инфекциялар мен вирустардың таралуының алдын алу (ЖҚҚ тарату, халықты ақпараттандыру, жедел желілер)	ТІКЕЛЕЙ
Білім берудегі волонтерлік	- Халықты алғашқы медициналық көмек негіздеріне оқыту - Физикалық, психикалық және сексуалдық денсаулық мәселелерінде ағарту - Профилактика және вакцинация шаралары туралы хабардар ету	ЖАНАМА
Спорттық және СӨС волонтерлік	- Өртүрлі спорт түрлерінің қолжетімділігін қамтамасыз ету - Белсенді өмір салты мен дұрыс тамақтануды насихаттау - Психикалық денсаулықтың алдын алу	ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА

ТДМ 4. САПАЛЫ БІЛІМ Бұл мақсат Қазақстан үшін айқын басымдыққа ие, бұл бағытта волонтерлік қызмет ең кең және алуан түрлі болуы мүмкін		
Білім берудегі волонтерлік	- оқушыларға (әсіресе ауылдық жерлерде) ҰБТ-ға дайындық (Ұлттық бірыңғай тестілеу) және жоғары оқу орындарына түсу кезінде көмек көрсету - студенттерге кәсіби тәжірибе алмасуға көмектесу және тағылымдамадан өтуді ұйымдастыру - азаматтардың барлық санаттарына мемлекеттік тілді, компьютерлік, құқықтық және қаржылық сауаттылықты меңгеруге көмектесу - өмірлік дағдыларды үйрету - әлеуметтік осал санаттар үшін қосымша оқыту	ТІКЕЛЕЙ
Өнер саласындағы волонтерлік	- ауыл балалары мен жастарында мәдени білім мен құндылықтарды сіңіру және дамыту - әлемдік мәдениетті дамытуға жәрдемдесу және онымен танысу	ТІКЕЛЕЙ
ТДМ 5. ГЕНДЕРЛІК ТЕНДІК Бұл мақсат орташа басымдыққа ие, соңғы 2 жылда гендерлік теңдікті бұзу фактілері мен әйелдерге қатысты зорлық-зомбылық фактілерінің көптігі есебінен өзектілігі артты		
Әлеуметтік волонтерлік	- қиын өмірлік жағдайдағы адамдарға арналған дағдарыс орталықтарында жұмыс істеу - зорлық-зомбылықтан аман қалған адамдарды оңалту және көмек көрсету бағдарламалары - тең құқықтарды қамтамасыз етуге және әйелдердің құқықтарын қорғауға бағытталған бағдарламалар	ТІКЕЛЕЙ
Азаматтық қоғамды дамыту бағытында волонтерлік	- адам құқықтары және қолданыстағы заңнама (Әкімшілік, Еңбек, Отбасы құқығы) саласындағы заңгерлердің кеңестері - тиісті НҚА-ға түзетулер мен толықтырулар енгізу жөніндегі жұмыс топтарына қатысу - қоғамдық кеңестердің жұмысы	ТІКЕЛЕЙ
Білім берудегі волонтерлік	- адам құқықтары саласындағы оқыту бағдарламалары - оқушыларға арналған ЮНИСЕФ-пен буллинг пен гендерлік теңсіздіктің алдын алу бойынша бірлескен жобалар	ЖАНАМА
Медиа-волонтерлік	- ЖАО және жұртшылықтың назарын әлеуметтік мәселелерге аудару - халықты кеңінен тарта отырып, гендерлік теңдікті қолдау мақсатында акциялар мен басқа да іс-шараларды ұйымдастыру	ЖАНАМА
Оқиғалық волонтерлік	халықты кеңінен тарта отырып, гендерлік теңдікті қолдау мақсатында акциялар мен басқа да іс-шараларды ұйымдастыру	ЖАНАМА
ТДМ 6. ТАЗА СУ ЖӘНЕ САНИТАРЛЫҚ ТАЗАЛЫҚ Бұл мақсат осы жылға дейін айқын басымдыққа ие болған жоқ. Алайда, 2023 жылдың соңында мемлекеттік деңгейде таза және ауыз су тапшылығы мәселесі көтерілді. Сондықтан бұл мақсаттың жақын арада басымдықтардың бірі болу перспективалары бар. Алайда, экологиялық волонтерлер бірнеше жылдан бері осы бағытта белсенді жұмыс істеп келеді		
Экологиялық волонтерлік	- өзен арналарын, бұлақтарды, құдықтарды және басқа да таза су көздерін тазарту бойынша акциялар - өзендер мен көлдерге зиянды заттардың төгілуін болдырмау мақсатында рейдтер	ТІКЕЛЕЙ
ТЖ волонтерлік	мұнай төгілуінің салдарын жоюға көмек	ТІКЕЛЕЙ
Медиа-волонтерлік	су тапшылығы проблемаларына жергілікті атқарушы органдар мен жұртшылықтың назарын аудару және жарықтандыру	ЖАНАМА
Білім берудегі волонтерлік	- су ресурстарын сақтау және суға ұқыпты қарау бойынша оқушыларға арналған оқыту бағдарламалары - осы бағыттағы оқушылар үшін ЮНИСЕФ-пен бірлескен жобалар	ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА

ТДМ 7. АРЗАН ЖӘНЕ ТАЗА ЭНЕРГИЯ, ТДМ 8. ЛАЙЫҚТЫ ЖҰМЫС ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ, ТДМ 9. ИНДУСТРИЯЛАНДЫРУ, ИННОВАЦИЯ ЖӘНЕ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ Экономикалық бағыттың мақсаттары Қазақстан үшін өзектілігіне қарамастан, волонтерлік қоғамдастықтың қатысуы мен оларға қол жеткізуге тікелей үлесі үшін жеткіліксіз		
Оқиғалық волонтерлік	ТДМ мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған мемлекеттік және халықаралық іс-шараларды (EXPO, экономикалық және басқа форумдар және т. б.) волонтерлердің көмегі	ЖАНАМА
Медиа-волонтерлік	ЖАО және жұртшылықтың назарын осы мәселелерге аудару	ЖАНАМА
ТДМ 10. ТЕҢСІЗДІКТІ АЗАЙТУ Бұл мақсат Қазақстан үшін айқын басымдыққа ие. Осы ТДМ шеңберінде волонтерлік күш-жігерді қолданудың негізгі бағыттары инклюзияны дамыту, әлеуметтік осал топтардың пайдасына әрекет ету болып табылады		
Әлеуметтік волонтерлік	- ерекше денсаулық қажеттіліктері бар балалар мен ересектерге арналған волонтерлік - ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған тәлімгерлік жобалары - түрмеде отырған адамдарды, бұрынғы тұтқындарды қайта әлеуметтендіру және басқа да қолдау - тәуелділіктің алдын алу қызметі - жоғалған адамдарды іздеу (егер жоғалу туралы өтініш беру мүмкін болмаса – алғашқы 3 күн)	ТІКЕЛЕЙ
Қоғамдық кеңістіктерді жайластыру бойынша волонтерлік қызмет	- Инклюзивті ортаны дамытуға жәрдемдесу - қол жетімді орта саласындағы бұзушылықтарды анықтау бойынша рейдтер - тиісті НҚА-ға түзетулер мен толықтырулар енгізу жөніндегі жұмыс топтарына қатысу	ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА
Білім берудегі волонтерлік	- есту және көру қабілеті нашар балаларға арналған оқу материалдарын бейімдеу жобалары - инклюзивті оқыту ортасын дамыту жобалары - шалғай аудандар мен ауылдардың оқушыларына білім беруді қолдаудың арнайы жобалары	ТІКЕЛЕЙ
Медиа-волонтерлік	ЖАО және жұртшылықтың назарын теңсіздік мәселелеріне аудару	ЖАНАМА
Оқиғалық волонтерлік	халықты кеңінен тарта отырып, гендерлік теңдікті қолдау мақсатында акциялар мен басқа да іс-шараларды ұйымдастыру	ТІКЕЛЕЙ
Этно волонтерлік	этномәдени айырмашылықтар мен құндылықтарды құрметтеу мен қабылдауды дамытуға жәрдемдесу	ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА
ТДМ 11. ТҰРАҚТЫ ҚАЛАЛАР МЕН ЕЛДІ МЕКЕНДЕР Бұл мақсат Қазақстан үшін айқын басымдыққа ие, алайда оған қол жеткізуге волонтерлік күш-жігердің елеулі үлесі үшін объективті шектеулер мен қиындықтар бар		
Әлеуметтік волонтерлік	- азаматтарды қалалардан ауылдық жерлерге көшіруге жәрдемдесу - жастар үшін тартымдылықты күшейту үшін кенттердің инфрақұрылымын дамытуға жәрдемдесу	ТІКЕЛЕЙ
Медиа-волонтерлік	урбанизация және ауылдарды дамыту мәселелеріне ЖАО және жұртшылықтың назарын аудару және жарықтандыру	ЖАНАМА

ТДМ 12. ЖАУАПТЫ ТҰТЫНУ ЖӘНЕ ӨНДІРІС, ТДМ 13. КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІНЕ ҚАРСЫ КҮРЕС, ТДМ 14. ТЕҢІЗ ЭКОЖҮЙЕЛЕРІН САҚТАУ ЖӘНЕ ТДМ 15. ҚҰРЛЫҚ ЭКОЖҮЙЕЛЕРІН САҚТАУ Бұл мақсаттар географиялық жағдайларға байланысты Қазақстан үшін ең басым мақсаттардың бірі болып табылады		
Экологиялық волонтерлік	- қоқысты қайта өңдеуге байланысты жобалар – сұрыптап жинауды ұйымдастыру, халықтың, қайта өңделетін шикізатты қабылдау пункттерінің және қайта өңдеу өндірістерінің өзара іс-қимылына жәрдемдесу - аумақтарды көгалдандыру және шөлейттенуге қарсы жобалар - өрттен кейін орман алқаптарын қалпына келтіру (тұқымның өнуі және көшет отырғызу) - табиғи аумақтарды қоқыстардан тазарту	ТІКЕЛЕЙ
Зооволонтерлік	биоалуантүрлілікті сақтау бойынша жобалар (уылдырық шашу кезеңінде тасқын өзендердің балықтары, ақбөкендердің санын сақтау және қалпына келтіру, қалалық құстардың популяциясын сақтау және т. б.)	ТІКЕЛЕЙ
Білім берудегі волонтерлік	- ЮНИСЕФ-пен мектеп оқушыларына арналған ақылға қонымды тұтыну, көміртегі ізін азайту және пластикті тұтынуды азайту бағытындағы бірлескен жобалар - халықты қоқысты сұрыптауға, тұрмыстық қайта өңдеу негіздеріне, үнемді тұтынуға үйрету бойынша жобалар - жасыл ойлау мен мінез-құлық мәдениетін оқыту және тәрбиелеу	ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА
Медиа-волонтерлік	ЖАО және жұртшылықтың назарын экология мәселелеріне аудару	ЖАНАМА
ТДМ 16. БЕЙБІТШІЛІК, ӘДІЛЕТТІЛІК ЖӘНЕ ТИІМДІ ИНСТИТУТТАР		
Этно волонтерлік	этномәдени айырмашылықтар мен құндылықтарды құрметтеу мен қабылдауды дамытуға жәрдемдесу	ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА
Жаңа формат	«Антикор волонтерлері» мемлекеттік жобасына волонтерлердің қатысуы (сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жобасы)	ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА
ТЖ волонтерлік	есірткінің таралуына қарсы іс-қимыл бойынша ТЖД және ІІД волонтерлерінің бірлескен жобалары	ТІКЕЛЕЙ
ТДМ 17. ТҰРАҚТЫ ДАМУ МҮДДЕСІНДЕГІ СЕРІКТЕСТІК		
Оқиғалық волонтерлік	- ынтымақтастық мәдениетін дамыту және өзара іс-қимылды дамыту бағытында іс-шараларды ұйымдастыру - халықаралық волонтерлік іс-шараларды (форумдар, слеттер, конференциялар, фестивальдар және т. б.) ұйымдастыру, сүйемелдеу және қатысу - Орталық Азия елдерімен волонтерлік ынтымақтастық жобалары - осы ТДМ-ға қол жеткізуге бағытталған мемлекеттік және халықаралық іс-шараларды волонтерлердің көмегімен өткізу (әлемдік діндер көшбасшыларының съезі, халықаралық Волонтер жылы тақырыбы бойынша симпозиум, саммиттер және т. б.) - волонтерлік салада тәжірибе алмасуға және ынтымақтастыққа бағытталған іс-шаралар мен жобалар	ЖАНАМА
ТЖ волонтерлік	волонтерлердің салалық ведомстволармен бірлескен жобалары	ТІКЕЛЕЙ
Азаматтық қоғамды дамыту бағытында волонтерлік	- қызметі ТДМ-ға қол жеткізуге үлес қосуға бағытталған мемлекеттік ведомстволар жанындағы комитеттер мен жұмыс топтарына Pro bono волонтерлерінің қатысуы - волонтерлердің Мемлекеттік бағдарламалар мен тетіктерді дамытуға және жақсартуға сараптамалық қатысуы	ТІКЕЛЕЙ ЖӘНЕ ЖАНАМА

ВОЛОНТЕРЛІКТІҢ ҰЛТТЫҚ ДАМУ МАҚСАТТАРЫНА ЖӘНЕ БАСЫМ САЛАЛАРДАҒЫ ТДМ-ҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗУГЕ ҚОСҚАН ҮЛЕСІ.

Волонтерлік қызмет пен ТДМ арасындағы нақты интеграцияның болмауына байланысты волонтерліктің дамудың нақты ұлттық мақсаттарына және ТДМ-ге қол жеткізуге қосқан үлесін нақтылау қиын. Мұндай үлесті бағалау Қазақстанда ешқашан жүргізілмеген.

Тек жанама көрсеткіштер және ТДМ-ға қол жеткізу бағытында волонтерлік қызметтің жалпы үлесі туралы айтуға болады:

ҚР елдік волонтерлік қозғалысының айрықша ерекшелігі кез келген сипатта қамтылған ТЖ-ға жеделден қою болып табылады. Мысалы, волонтерлердің өрттен зардап шеккен адамдарға көмек көрсету жағдайларын, табиғи және техногендік ТЖ салдарын жою жөніндегі волонтерлердің жұмысын үнемі тіркейді. Бұл тәжірибе жергілікті деңгейде де, Қостанай және Абай облыстарындағы өрттер немесе пандемия кезеңі сияқты ірі оқиғалар кезінде де бірдей кең таралған. Бұл құбылыс «Асар» ұлттық дәстүрімен тығыз байланысты, оған сәйкес туыстары, достары мен көршілері түрлі мәселелерге немесе қиындықтары тап болған адамға тегін көмектеседі:

Осындай оқиғалардың бірі – Жамбыл облысында 2023 жылдың желтоқсан айында қалыптан тыс қар жауған кезде жолаушылар құрамы жолдарда бұғатталған жағдай. Волонтерлер-жергілікті тұрғындар апатқа ұшыраған жолаушылар үшін бірден ыстық тамақ ұйымдастырды, сондай-ақ пойыздардан балаларды жылуға, үйлеріне апарып, оларды жолдарды тазарту кезінде қайтарып берді.

2024 жылдың көктемінде су тасқынының ауыр жағдайына байланысты қазақстандықтар да волонтерлер көмегін жедел орналастырды. Жалпы алғанда, 50 000-нан астам волонтерлер су тасқынына ұшыраған елді мекендерден эвакуацияланған азаматтарға алғашқы дәрігерге дейінгі, психологиялық көмек көрсетті; жергілікті мемлекеттік органдарға халықты эвакуациялауға және іздестіру-құтқару жұмыстарына жәрдем көрсетті; гуманитарлық көмек көрсетудің толық циклін жүзеге асырды; су басқан үйлерден суды сорып алып, су астында қалған елді мекендердің аулалары мен аумақтарын қардан тазартты су тасқыны қаупі; жағалау аймақтарын нығайту бойынша жұмыстар жүргізілді; зардап шеккендер мен құтқару және әскери құрылымдардың қызметкерлері үшін ыстық тамақ ұйымдастырылды.

Осылайша, Қазақстандағы волонтерлік әрқашан қандай да бір түрде қиын жағдайда қалған адамдарға көмектесуге бағытталған. Сондықтан волонтерліктің ең танымал бағыттарының бірі – қиын өмірлік жағдайда қалған адамдарға немесе әлеуметтік осал топтарға, өмірге келгеннен бастап қарттыққа дейін көмек көрсетуді қамтитын Әлеуметтік волонтерлік:

«28 петель» клубының тәжірибесі шала туған балаларды күтіп-бағуға көмектеседі.

«Best For Kids» қоры және осыған ұқсас көптеген ұйымдар мен бастамашыл топтар (үшінші волонтерлік топтың әрқайсысы бірдей осы бағытта жұмыс істейді) ата-ана қамқорлығынсыз қалған балаларға қолдау көрсетеді.

Қазақстан Республикасының әр өңірінде жалғыз тұратын адамдарға және қиын өмірлік жағдайда қалған азаматтарға рейдтер мен мекенжайлық көмек ұйымдастырылған.

Волонтерлердің күрделі жағдайларды шешуге шығармашылық және жеке көзқарасының жарқын мысалы – жамбас сүйегі сынған жалғыз тұратын әжеге көмек көрсету тарихы. Үй шаруасына көмектескен волонтерлер әженің үйіне күрделі жөндеу қажет екенін байқайды. Бірақ оның денсаулық жағдайына байланысты ұзақ жөндеу жұмыстарын жүргізу мүмкін емес еді. Сол кезде олар банкпен материалдық қолдау көрсету туралы келіседі, сондай-ақ құрылыс материалдарын сатып алып, жөндеу жұмыстарын жүргізуге банк қызметкерлері көмек көрсетеді. Көмектескісі келген 100 адам жиналды. Бір күні бірнеше волонтер әжені дәрігерге және басқа шаруаларымен қалаға алып кетеді. Сол уақытта 50 адам үйдегі жиһазды шығарып, тұсқағазды алып тастап, жөндеу жұмыстарына дайындық жасайды. Түстен кейін басқа 50 адам жөндеуді бастап, кешке қарай үй толығымен дайын болады.

Жалғызбасты көпбалалы аналарға көмек көрсететін тағы бір ұйым – «Ана Үйі» қоғамдық қоры. Ондағы волонтерлердің жұмысы қордың барлық қызметін емес, кейбір аспектілерін қамтиды. Қор «Ана үйі» жобасын жүзеге асырады. Бұл жоба қиын өмірлік жағдайға тап болған, жаңа туған сәбиі бар аналарға және баласынан бас тарту қаупі бар отбасыларға қолдау көрсетеді. Жоба аясында әйелдерге балаларды күту, тұрмыстық қамтамасыз ету және психологиялық қолдау бойынша көмек көрсетіледі.

Бұл мысалдардың барлығы қазақстандық волонтерлердің табиғи ұмтылысы **ТДМ 10. Теңсіздікті азайту және ТДМ 5. Гендерлік теңдік мақсаттарына** үлес қосу екенін көрсетеді. Осы бағыттарды Қазақстан Республикасындағы волонтерлік қоғамдастық үшін ең басым тұрақты даму мақсаттары деп айтуға болады. Аз дәрежеде және өте жергілікті деңгейде бұл **ТДМ 1. Кедейлікті жою және ТДМ 2. Аштықты жою мәселелерін жақсартуға** да әсер етеді.

Қазақстанда волонтерлік бастамалардың ерекше назарында сапалы білім мәселесі тұр. Орта білім берудің мемлекеттік жүйесінде елеулі қиындықтар мен олқылықтар бар. Жиі болатын реформалар әсіресе, ауылдық жерлерде және шалғай аймақтарда тұрақсыздыққа және білім деңгейінің ауытқуына әкеледі. Бұл жағдай сондай-ақ осы аймақтардағы оқушылардың репетиторлық ресурстар мен интернет контентке қолжетімділігінің төмендігімен байланысты. Қазіргі уақытта білім беру саласындағы волонтерлік елдегі ең танымал бағыттардың бірі болып табылады. Бұл мәселені шешумен ірі волонтерлік ұйымдар, бастамашыл топтар және басқа бағыттарға қарағанда көбірек жеке тұлғалар айналысады:

Қазақстанның барлық дерлік жоғары оқу орындарының студенттері жеке түрде, волонтерлік қағидаттар негізінде мектеп оқушыларына ҰБТ-ға және жоғары оқу орындарына түсуге дайындалуға көмектеседі. Көбінесе бұл тәжірибе ауылдық мектептердің оқушылары болған және осы мәселенің маңыздылығы мен тереңдігін өз тәжірибесімен түсінетін студенттердің арасында жүзеге асады.

Волонтерлер ағылшын тілін үйренуге көмектесуге белсенді түрде қатысады. Мысалы, «Ынтымақ Атырау» волонтерлік ұйымы көптеген жылдар бойы «ТШО» корпоративтік волонтерлерімен бірлесіп жастары үйі мен балалар үйінің тәрбиеленушілеріне, сондай-ақ Атырау қаласының колледж студенттеріне ағылшын тілін үйрету бойынша жобаны жүзеге асырды. Немесе Қазығұрт ауылында бастамашыл топ USAID қолдауымен барлық ниет білдірушілерге жүйелі түрде ағылшын тілін үйретті. Нәтижесінде, бұл ауылдың әрбір баласы мен жас азаматы ағылшын тілінде еркін сөйлей алатын дәрежеге жетті.

Сондай-ақ, осы бағыттарда жүйелі түрде волонтерлік қызметпен айналысқан волонтерлер кейіннен өздерінің кәсіби қызметін осы әлеуметтік мәселелерді шешумен жиі байланыстыратынын атап өткен жөн. Мысалы, 2023 жылдан бастап Қазақстанда шалғай ауылдардың балаларына сапалы білім алудағы теңсіздікті жою үшін жоба жүзеге асырылуда. Бұл жоба халықаралық «Teach for All» қозғалысы аясында «Teach for Qazaqstan» қоғамдық қоры арқылы іске асырылуда. Осы бастаманы Қазақстанда дамытып жатқан негізгі команда құрамында білім беру бағытындағы волонтерлік жобаларға белсенді қатысқан және оларды басқарған адамдар бар.

Сонымен қатар, Қазығұрт ауылында «KAZYGURT INTELLECTUAL SCHOOL» салынған, ұйымдастырылған және жұмыс істеп тұр. Бұл заманауи білім беру талаптарына сай келетін және үш тілді оқыту қағидасын шынайы қолданатын мектеп. Ол жергілікті волонтерлік ұйым жетекшісінің бастама-сымен құрылған.

Бұл сөзсіз **ТДМ 4. Сапалы білім** мақсаттарына волонтерлердің қосқан үлесінің бірнеше мысалы болып табылады.

Экология тақырыбы қазақстандықтар үшін күн санап өзекті бола түсуде. Волонтерлер де шетте қалмай, жергілікті деңгейде экологиялық жағдайды жақсартуға, биоәртүрлілікті және орман алқаптарын сақтауға, сондай-ақ климаттың өзгеруі мен көміртегі ізінің зияны туралы халықты ағартуға белсенді қатысуда. Табиғатты қорғау – Қазақстандағы волонтерлік қозғалыстың тағы бір қарқынды дамып келе жатқан қыры:

Атырау облысында Жайық өзеніндегі балық популяциясын сақтауға ықпал ететін волонтерлік дәстүр қалыптасқан. Көктемде өзен тасып, балықтар жайылымдарда уылдырық шашады. Судың деңгейі төмендегеннен кейін шалшықтарда шабақтар қалып қояды. Шалшықтар өзенмен байланыссыз болғандықтан, уақыт өте келе құрғап, шабақтар қырылады. Шабақтарды құтқару үшін волонтерлер оларды өзенге көшіру акциясын ұйымдастырады. Волонтерлер бастама көтеріп, оларға қала тұрғындары қосылады. Олар бірге шалшықтардан шабақтарды жинап, өзенге жібереді.

Wild Nature Volunteers волонтерлік қауымдастығы соңғы бірнеше жылда қарқынды дамып, Іле-Алатау ұлттық паркін қорғаумен айналысады. Қауымдастықтың белсенділері тек тұрақты табиғатты қорғау акцияларын өткізіп қана қоймай, азаматтардың қоршаған ортаны қорғау маңыздылығы туралы хабардарлығын арттыруға тырысады.

«Ақтөбе, тыныс ал!» волонтерлік ұйымы қаладағы ағаштар мен жасыл желктерді қорғаумен айналысады. Белсенділер қаланың барлық ағаштары мен бұталарының жағдайын қадағалайды – тек өздері отырғызғандарын ғана емес. «Ақтөбе, тыныс ал!» қызметінің арқасында қалада көптеген ағаштар сақталып қалды. Ұйымның волонтерлері халықтың ағаштар мен жасыл желктерді қорғаудың маңыздылығы туралы хабардарлығын арттыруға да үлес қосады.

Қазақстанда кеңінен таралған тәжірибелердің бірі – волонтерлердің қалдықтарды сұрыптап жинап, оларды қайта өңдеуге өткізуі.

Осылайша, волонтерлік қызметтің **ТМД 6. Таза су мен санитария, ТМД 12. Жауапты тұтыну және өндіріс, ТМД 13. Климаттың өзгеруімен күрес, ТМД 14. Теңіз экожүйелерін сақтау және ТМД 15. Құрлық экожүйелерін сақтау** бағыттарына қосқан үлесі туралы айтуға болады. Экология – бұл, мүмкін, Қазақстан волонтерлері үшін ТМД аясындағы маңыздылығы жағынан екінші бағыт.

Қазақстан үшін өзекті мәселелердің бірі – ауылдарды дамыту. Басты мәселе – жастардың ірі қалаларға көшуге ұмтылуы. Бұл тек экономикалық жағдайға байланысты емес, кейде инфрақұрылымды жақсартып, жастарға жұмысқа орналасу мүмкіндігін және сапалы бос уақыт өткізу ортасын қамтамасыз ету маңызды болып табылады.

Сонымен қатар, бұл мәселені күрделендіретін факторлардың бірі – шетелден келген этникалық қазақтарды бейімдеу, сондай-ақ өзге ұлт өкілдерінің тарихи отанына қоныс аударуына байланысты алыс аудандардан табиғи тұрғындардың азаюы.

Бұл бағытта волонтерлік қызметтің мүмкіндіктері шектеулі болғанымен, нақты мысалдар бар:

- Қандастарды бейімдеуге көмек көрсету бойынша ауылдық волонтерлік топтардың іс-шаралары: мемлекеттік қолдауға қол жеткізуге көмек, танысу кездесулері, тұрғын үйге қоныстануға тұрмыстық көмек және т.б.
- Қызылорда облысында ауыл әкімі жергілікті жастарға ауылшаруашылық қызметпен айналысу үшін егістік жер мен 2 трактор берді. Волонтерлер жерді жырту, картоп, жүгері, қарбыз, қауын және асқабақ екті. Олар егілген жерлерді күтіп, өнім жинады. Жиналған өнімнің бір бөлігін мұқтаж отбасыларға таратты. Артық өнім сатылып, түскен қаражат ауылдық мәдениет үйін жөндеуге және жолдарды асфальттауға жұмсалды.
- Қостанай облысының бір ауылында ауылды тарату мәселесі туындады. Көптеген тұрғындар көшіп кеткендіктен, тек бірнеше отбасы қалған. Жергілікті тұрғындардың бірі, ауылшаруашылық жері мен малға иелік еткен азамат, бұл мәселені өз қолына алды. Ол қиын жағдайда өмір сүріп жатқан отбасыларды іздеп, оларға өз ауылына көшуді ұсынды. Волонтерлік және қайырымдылық көмек көрсетіп, ол 8 отбасын көшірді. Бұл жұмыс мемлекеттік қоныс аудару бағдарламасы басталмай тұрып жүзеге асырылды, нәтижесінде ауылдың жабылуының алдын алды.

Сонымен қатар, ауыл тұрғындары алкогольден толық бас тарту туралы шешім қабылдады. Бұл шешім жаңа тұрғындарды тартуға ықпал етті. Бұрын алкогольге байланысты қиындықтары болған отбасылар жаңа ауылда қауіпсіз әрі қолайлы орта тапты.

Нәтижесінде, бұл бастамашыл тұрғын ауылдық жерге қоныс аудару бағдарламасы бойынша жергілікті әкімдікпен ынтымақтаса бастады, бұл ауылға тағы бірнеше отбасының келуіне себеп болды. Бұл жағдай азаматтық бастамалар мен мемлекеттік құрылымдардың бірге тиімді жұмыс істей алатынын көрсететін жақсы мысал. Мемлекеттік органдардың жұмысы мен волонтерлік қызмет тек өзара ынтымақтастықта тиімді бола алады.

Осылайша, бұл қызмет тұрақты дамудың **11-мақсатына – «Тұрақты қалалар мен елді мекендерге»** өз үлесін қосады.

Соңғы жылдары Қазақстандағы волонтерлік қызмет мемлекеттің жаңа деңгейдегі ынтымақтастығына шықты. Бүгінгі таңда мемлекет пен волонтерлік қауымдастық арасындағы өзара әрекеттестік, серіктестік пен диалог бұрынғыдан да жоғары деңгейде. Әлі де жетілдіру мен дамыту қажет нәрселер көп болғанымен, қазіргі уақытта мемлекет волонтерлердің құндылығын түсінеді, олардың ұсыныстары мен идеяларын тыңдауға және серіктестік қарым-қатынаста жұмыс істеуге дайын. Қазіргі кезде волонтерлікке қатысты министрлік бастамаларына сарапшы ретінде волонтерлік қауымдастық өкілдері қатысуда (бұрын бұл бастамаларды волонтерлер ұсынатын, енді кураторлық ведомство сарапшыларды өздері шақырады). Сонымен қатар, волонтерлердің белгілі бір бағыттардағы қызметтері салалық ведомстволармен тікелей өзара әрекеттестікте дамып жатыр.

Сонымен бірге, волонтерлік ортаның ішінде жаңа үрдіс қарқынды дамып келеді – тек мұқтаж жандарға көмектесіп қана қоймай, көмектесушілерді де дамыту. «Волонтерлер үшін волонтерлер» ұстанымы бойынша бастамалар саны көбейіп, азаматтық белсенділер мен ұйымдарға сараптамалық көмек көрсету жобалары пайда болуда. Қазақстанда бұл Азаматтық қоғамды дамыту бағытындағы волонтерлік ретінде қалыптасып келеді:

- Осындай қызметтің айқын мысалы – Dos Community платформасы. Бұл платформа әртүрлі саладағы волонтер-мамандарды біріктіреді, олар әлеуметтік бағыттағы YEҰ-ға тегін қызмет көрсетеді.
- Dos Community платформасында YEҰ өздерінің операциялық мәселелерін шешу үшін көмек сұрап өтініш қалдыра алады. Өтініштерге қажетті дағдылары мен тәжірибесі бар волонтерлер жауап береді.
- Атырау облысында табысты әлеуметтік волонтерлік жобалардың бірі мектеп волонтерлік ұйымымен серіктестік орнатуға шешім қабылдады. Тәжірибелі волонтерлер оқушыларды волонтерлік қағидаттар мен бағыттарға үйретіп, оларды әлеуметтік ортадағы волонтерлік жұмысқа тартты. Бұл мектеп оқушыларына дәстүрлі әрі символдық «қала тазалық акциялары» немесе шараларға қатысудан бас тартып, шынайы әлеуметтік бағытталған волонтерлікке қосылуға мүмкіндік берді.
- Азаматтық белсенділер мен мемлекеттік органдар арасындағы ынтымақтастықтың қызықты мысалы – сыбайлас жемқорлыққа қарсы волонтерлердің жұмысы. Бұл республикалық жоба 2023 жылы басталған.
- ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы агенттігінің деректері бойынша, 2023 жылы сыбайлас жемқорлыққа қарсы волонтерлер республикалық бюджетке жүздеген миллион теңгені үнемдеуге көмектесті. Волонтерлер тауарлар мен қызметтерді сатып алу кезіндегі бағаны асыра көрсету фактілерін, сондай-ақ мемлекеттік органдар мен бюджеттік ұйымдардағы жемқорлық жағдайларын анықтады.
- Алматы облысындағы «Петроглифтерді қорғаушылар» волонтерлік тобы. Бұл топ еліміздің тарихи-мәдени мұрасын қорғауға арналған. Олар петроглифтердің жаңа топтарын анықтап, олардың орналасқан жерлерін тіркейді. Нәтижелерді А.Х. Марғұлан атындағы Археология институтымен және жергілікті мәдениет басқармасымен бөліседі.

DOS
FOR PEOPLE FOR PEOPLE

Елімізде салалық волонтерлік жобалар жоспарлы жүйеге көшіп, сала қызметкерлерімен бірлесе жүзеге асуда. Мысалы, полициямен бірге нашарлыққа қатысты жазбаларды бояу акциялары. Волонтерлер топтық рейдтер ұйымдастырып, полиция қауіпсіздікті қамтамасыз етеді. Сонымен қатар, суға түсу маусымында төтенше жағдайлар департаментімен бірлескен қауіпсіздік рейдтері өткізіледі.

Қазіргі уақытта ҚР-да төтенше жағдайлар кезінде ғана емес, оларды жоюда да көмек көрсету үшін мобильді кәсіби волонтерлік топтар құру бойынша пилоттық жоба іске асырылуда. Қостанай облысында ТЖД базасында 16 волонтер арнайы дайындықтан өтті және оларға сертификаттар берілді. Бұл тәжірибені бүкіл ел бойынша дамыту 2025 жылға дейін жоспарлануда.

Бұл үрдіс серіктестік пен үйлесімді іс-қимыл арқылы жалпы мәселелерді шешуге бағытталған. Бұл сөзсіз, тұрақты дамудың **17-мақсаты – «Тұрақты даму мүддесіндегі серіктестікке»** қол жеткізуге үлес қосады.

ВОЛОНТЕРЛІКТІҢ ҰЛТТЫҚ ДАМУ МАҚСАТТАРЫНА ЖӘНЕ БАСЫМ САЛАЛАРДАҒЫ ТДМ ҚОЛ ЖЕТКІЗУГЕ ҚОСҚАН ҮЛЕСІН БАҒАЛАУ

Қазақстанда волонтерліктің Тұрақты даму мақсаттарымен (ТДМ) байланысын алғаш рет ресми түрде qazvolunteer.kz біртұтас платформасын әзірлеу барысында көтерді, әрі ТДМ мен волонтерлік қызмет бағыттары арасындағы бастапқы интеграцияны анықтады. Бұл мүмкіндік волонтерлік бағыттар туралы мәліметтер алуға және олардың нақты ТДМ-мен байланысын көрсетуге, сондай-ақ волонтерлік үлесті есептеуге мүмкіндік береді. Шектеулері мен кемшіліктері – барлық жобалар мен волонтерлік шаралар осы платформада тіркелмейді, сондықтан бағалысы – бұл механизм мен идеяның өзі, ал іске асыруды жетілдіру қажет.

Волонтерлік қызметтің ТДМ-ге әсерін бағалау мәселесі алғаш рет 2019 жылдың наурызында Женевада, БҰҰ ЕЭК өңірлік форумында 2030 жылға дейінгі күн тәртібіне волонтерлікті интеграциялау мәселелері сессиясында көтерілді.

Қазіргі уақытта Қазақстанда деректер жинау үшін арнайы жүйе жоқ және волонтерлік қызметтің ұлттық даму мақсаттары мен ТДМ-ге әсерін бағалау көрсеткіштері әлі де анықталмаған.

Бұл айқын стратегиялық міндет, оны шешу қажет.

ҚР-ДА ВОЛОНТЕРЛІКТІ ДАМУДЫ ҚОЛДАУДА НЕГІЗГІ МАҚСАТТАР МЕН БАСЫМДЫҚТАР

МЕМЛЕКЕТ ПЕН ВОЛОНТЕРЛІК ҚАУЫМДАСТЫҚ АРАСЫНДАҒЫ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУДІ НЫҒАЙТУ

- Жауапты мемлекеттік орган мен сарапшы волонтерлік қауымдастық арасындағы стратегиялық серіктестік тәжірибесін сақтау және дамыту
- Салалық волонтерлікті дамыту – мемлекеттік органдар мен мемлекеттік мекемелердің, волонтерлік ұйымдардың бірлескен бағыттардағы тікелей өзара әрекеттестігі (мысалы, білім беру саласындағы волонтерлермен білім бөлімдерінің тікелей ынтымақтастығы)

ВОЛОНТЕРЛІКТІ ДАМУҮШІН МЕМЛЕКЕТТІК РЕСУРСТЫҚ ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛДАУДЫ НЫҒАЙТУ

- Волонтерлік бастамаларды республикалық және аймақтық деңгейде қаржыландыру көлемін және формаларын арттыру (гранттар, байқаулар және т.б.)
- Волонтерлерге олардың белсенді қызметі мен мотивациясын арттыруға көмектесетін әртүрлі жеңілдіктер беру
- Аймақтарда волонтерлердің қажетті инвентармен және ресурстармен қамтамасыз етілуі үшін ресурстық орталықтар ұйымдастыру (транспорт, ЖҚҚ, киім-кешек, инвентарь, оргтехника, ғимараттар және т.б.)

НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ БАЗАНЫ НЫҒАЙТУ

- Волонтерлік қызметті реттейтін Заңға өзекті өзгерістер енгізу
- Волонтерлік сағаттардың еңбек өтіліне енгізілуін қамтамасыз ету
- ТЖ жағдайында волонтерлерді сақтандыру
- Волонтерлік қызметпен байланысты негізгі құжаттар мен нормаларды әзірлеу және енгізуде сарапшы волонтерлік қауымдастықтың қатысуын нығайту
- Корпоративтік волонтерлікті жүйелі түрде іске асыру кезінде бизнес секторына преференциялар беретін заңнамаға және/немесе нормативтік актілерге өзгерістер енгізу

ВОЛОНТЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІ ДАМУ ЖӘНЕ НАСИХАТТАУ ШАРАЛАРЫ

- Волонтерліктің Қазақстанның дамуына экономикалық, әлеуметтік және мәдени үлесін бағалау жүйесін әзірлеу және енгізу
- Волонтерлердің стратегиялық мақсаттар мен ТДМ-ге қосқан үлесін есепке алуды әзірлеу және енгізу
- Халық арасында, мемлекеттік қызметкерлер мен волонтерлік қауымдастық арасында волонтерлік қызмет бойынша ағарту жұмыстарын жалғастыру және күшейту
- Дүниежүзілік волонтерлер қауымдастығымен тұрақты түрде өзара әрекеттесу мен тәжірибе алмасуды қамтамасыз ету
- Волонтерлік қызмет саласында тұрақты зерттеулер жүргізу (мемлекеттік қолдаудың тиімділігі және волонтерлік қызметтің жағдайы)

ҚОРЫТЫНДЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ВОЛОНТЕРЛІКТІҢ ЖАЙ-КҮЙІН ТАЛДАУ МЫНАДАЙ ТҮЙІНДІ ТҰЖЫРЫМДАР ЖАСАУҒА МҮМКІНДІК БЕРЕДІ:

- Қазақстандағы волонтерлік қозғалыс соңғы жылдары елеулі өзгерістерге ұшырап, стихиялық бастамалардан бүгінгі күні мемлекеттік деңгейде белсенді қолдау көрсетілетін жүйелік құбылысқа қарай дамыды.

- Қазақстандық волонтерліктің бірегейлігі оның терең тарихи тамырында, әлеуметтік сын-тегеуріндерге ден қоюдың жеделдігінде, сондай-ақ қоғамның дамуына және халықтың неғұрлым осал топтарын қолдауға бағытталуында жатыр.

- Қазақстанның волонтерлік қоғамдастығы өз қызметінің салаларын үнемі жетілдіріп, кеңейтіп отырады.

- Мемлекет пен волонтерлік қоғамдастық сындарлы өзара іс-қимыл мен серіктестікті көрсетеді, бұл заңнамалық актілерді, стратегиялық құжаттарды және волонтерлік бастамаларды қолдау бағдарламаларын бірлесіп әзірлеуде көрініс тапты.

Қазақстанда волонтерлікті дамытуға жүйелі көзқарастың қажеттілігі туралы нақты түсінік қалыптасқанын атап өту маңызды. Біз жинақталған тәжірибені бағалаймыз және оны жүйелеуге және ғылыми тұрғыдан түсінуге тырысамыз.

Мемлекет пен азаматтық қоғамның әріптестігіне негізделген волонтерлікті дамытуға жүйелі көзқарас неғұрлым әділ және орнықты қоғам құруға ықпал ете отырып, Қазақстанның өзекті әлеуметтік, экологиялық және экономикалық міндеттерін шешуде Волонтерлік қозғалыстың рөлін күшейту үшін кең перспективалар ашады.

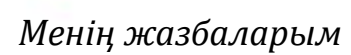
ВОЛОНТЕРЛІК МӘСЕЛЕЛЕРІН РЕТТЕЙТІН, СОНДАЙ-АҚ ВОЛОНТЕРЛІККЕ ҚАТЫСТЫ БАЙЛАНЫСТЫ САЛАЛАРДАҒЫ НҚА ТІЗІМІ

1 ҚОСЫМША

1. «Қазақстан Республикасында азаматтық қоғамды дамыту тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 27 тамыздағы № 390 Жарлығы
2. Азаматтық кодекс;
3. Салық кодексі;
4. «Волонтерлік қызмет туралы» заң;
5. «Қайырымдылық туралы» заң;
6. «Коммерциялық емес ұйымдар туралы» заң
7. «Мемлекеттік қызмет туралы» заң;
8. «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс, стратегиялық әріптестікті іске асыруға мемлекеттік тапсырыс, үкіметтік емес ұйымдар үшін гранттар мен сыйлықақылар туралы» заң;
9. ҚР Үкіметінің 2014 жылғы 5 наурыздағы № 181 қаулысы. «Мерейлі отбасы» ұлттық конкурсын өткізу қағидаларын бекіту туралы;
10. «Жаһандық және өңірлік ауқымдағы төтенше жағдайларды жою жөніндегі іс-қимыл жоспарларын бекіту туралы» ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 16 тамыздағы № 486 қаулысы;
11. Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрінің 2023 жылғы 30 қарашадағы № 480-НҚ «Волонтерлік қызметті есепке алу тізілімін жүргізу жөніндегі үлгілік қағидаларды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Дін істері және азаматтық қоғам министрінің 2017 жылғы 22 ақпандағы № 16 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» бұйрығы;
12. ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрінің 2020 жылғы 12 қазандағы № 339 бұйрығы. «Жыл волонтері» халықаралық сыйлығын беру қағидаларын бекіту туралы;
13. ҚР ағарту Министрінің 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 275 «Он төрт жастан отыз бес жасқа дейінгі балалар мен жастарды көрсеткен патриотизмі мен белсенді азаматтық ұстанымы үшін айрықша белгісімен марапаттау қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы;
14. ҚР Мәдениет және спорт министрінің 2016 жылғы 19 ақпандағы № 51 «Үкіметтік емес ұйымдардың өз қызметі туралы мәліметтерді ұсыну және олар туралы дерекқорды қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы;
15. «Жастар ресурстық орталықтары туралы үлгілік ережені бекіту туралы» ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрінің 2019 жылғы 19 қарашадағы № 444 бұйрығы;
16. ҰЭМ-нің 17.03.2015 ж. №212 «Мемлекеттік мүлікті мүлдікті жалдауға (жалға алуға) беру қағидалары» бұйрығы;
17. ҰЭМ-нің 16.01.2015 ж. №17 «Мемлекеттік мүлікті сенімгерлік басқаруға беру Қағидалары және мемлекеттік мүлікті сенімгерлік басқарудың үлгілік шарты» бұйрығы;
18. «Волонтерлікті дамытудың 2021-2023 жылдарға арналған Жол картасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Премьер-Министрі А. Маминнің № 84 – р Өкімі
19. 2024-2026 жылдарға арналған Жол картасы 2024 жылғы 9 қаңтардағы Үкімет Аппаратының 16-05/05-3603 Т. 2 қарарымен бекітіліп, өңірлерге орындауға жіберілді

Менің жазбаларым

Менің жазбаларым

ҰЛТТЫҚ ВОЛОНТЕРЛІК ЖЕЛІ

<http://nvn-volunteer.kz>

facebook.com/kzvolontery/

[@kz_nvs](https://www.instagram.com/kz_nvs)

+7 (708) 706-42-42

